

ADOPTIEHONDEN; VLIEGEN DE GRENS OVER!

M. Jager

J.L. Meijer

ADOPTIEHONDEN; VLIEGEN DE GRENS OVER!

**Een onderzoek naar de omvang van de branche
en de knelpunten in de adoptieprocedure van
Nederlandse organisaties die Europese
asielhonden herplaatsen in Nederland.**

Hogeschool Van Hall Larenstein - Diermanagement

M. Versteegh

I. Walstra

Projectnummer 594000

Lectoraat Welzijn van Dieren

T.R. Huisman

Auteurs

M. Jager 810827006

J.L. Meijer 880811001

Leeuwarden, februari 2013

Hogeschool

**VAN HALL
LARENSTEIN**

ONDERDEEL VAN WAGENINGEN UR

DWW
Dierenwelzijnsweb

VOORWOORD

Adoptiehonden; vliegen de grens over!

Vanuit de samenleving zijn verschillende signalen afgegeven over de problemen die mogelijk gepaard gaan met het adopteren van Europese asielhonden. Niet alleen ligt onze interesse bij zwervhonden, ook is er vanuit het lectoraat Welzijn van Dieren de vraag om onderzoek te verrichten naar deze tot nog toe onbekende branche. De omvang van de branche van Nederlandse herplaatsingsorganisaties is tot op heden nog niet voldoende in kaart gebracht. Ten tijde van dit onderzoek zijn aandachtspunten uitgelicht, die van invloed kunnen zijn op de (het welzijn) van de hond, de adoptant of de organisatie. Dit beschrijvend onderzoek kan een leidraad zijn voor eventuele vervolgonderzoeken.

De begeleiders, Jesse en Irene, hebben zich geprofileerd als uitstekende adviseurs en hebben het onderzoek in goede banen kunnen leiden. Bij de feedbackmomenten konden ze elkaar prima aanvullen en hebben ze ons geholpen om zowel inhoudelijk als taaltechnisch kritisch te zijn! Via deze weg willen we beide dames dan ook bedanken voor hun kritische, maar bovenal prettige bijdrage bij dit onderzoek.

Margreet Jager en Jolien Meijer (Leeuwarden, februari 2013)

SUMMARY

The number of stray dogs worldwide is estimated at 600 million. A significant amount of these stray dogs is placed in animal shelters abroad. More than 100 Dutch organizations provide assistance to the European stray dog problem, mainly in the countries Spain, Greece, Portugal and Romania. Annually more than 5000 European shelter dogs are being transported to the Netherlands in order to be adopted. Several parties have a negative attitude towards this industry. The dogs would bring exotic diseases and European shelter dogs would compete with the Dutch shelter dogs.

Not much is known about the branch of Dutch adoption organizations. It is also not clear what adoption policies these organizations perform and what problems may occur concerning its welfare. This research should provide insight into the extent of the Dutch branch of adoption organizations. Bottlenecks in the adoption process are also highlighted by this study. The dataset is divided into a website survey and a telephone survey.

The results of this study show that a total of 73 organizations are active in the adoption of European shelter dogs in the Netherlands. More than half of these organizations have been established in the last five years. In every organization an average of 25 volunteers are active. Most of the organizations are registered as foundation or association.

The dogs which are selected for adoption to the Netherlands must undergo several proceedings in preparation for their transport. It appears that one organization does not vaccinate the dogs against rabies 21 days prior to transport. Moreover, not all of the organizations can indicate on which diseases the dogs have been tested and testing of diseases is mainly inadequate. Sedation of the dog before transport is applied by a number of organizations. When sedation is not properly applied, this could be harmful to the dog. Once the proceedings are completed prior to transport, the dog can be put on transport to the Netherlands. While being on a long journey lack of water is a major risk to the welfare of the dogs.

The greater majority of the industry places dogs in a foster home. The chances are that the dog in this family will get accustomed to a different way of life than the future adopter has in mind. Research shows that organizations (with a minimum of 100 adoptions a year) that do not apply the approach of a personal encounter show the highest rates of returned dogs. Most of the organizations work with contracts and terms. A number of contract terms are debatable, because the law finds them unfounded. After the adoption has taken place only a couple of the organizations do home visits. It is striking that the majority of these organizations have done home visits prior to the adoption. A good and long term follow-up contributes to a successful adoption. It is a serious matter when organizations return dogs to the country of origin, when adoption fails.

The branch of Dutch adoption organizations is extensive and has increased significantly in the last five years. With help of volunteers these organizations transport thousands of dogs across the Dutch border. For most organizations the basis of the adopted policy is similar. The main problems in the adoption policy are based on the inadequate testing of diseases organizations which could not identify which diseases being tested, the misapplication of sedatives, the lack of water during the (long) transport and the returning of dogs to their country of origin in situations when no temporary home is available.

SAMENVATTING

Het aantal zwervhonden wereldwijd wordt geschat op 600 miljoen. Een deel van de zwervhonden wordt opgevangen door asielen in het buitenland. In Nederland bieden inmiddels een honderdtal organisaties hulp bij het zwervhondenprobleem. Ook in Spanje, Griekenland, Portugal en Roemenië zijn veel organisaties actief. Jaarlijks worden ruim 5000 Europese asielhonden herplaatst in Nederland. Verschillende partijen zijn niet positief gestemd over deze buitenlandse adoptie van honden. De honden kunnen exotische ziektes overbrengen naar Nederland. Daarnaast zouden Europese asielhonden concurreren met de Nederlandse asielhonden.

Er is nog niet veel bekend over de branche van Nederlandse herplaatsingsorganisaties. Ook is niet duidelijk wat het adoptiebeleid is van de verschillende organisaties en welke knelpunten hierbij van invloed zijn op het welzijn van de hond. Met dit onderzoek wordt getracht deze branche beter in kaart te brengen en de knelpunten inzichtelijk te maken. De methode is verdeeld in een website- onderzoek en een telefonische enquête.

In totaal zijn 73 organisaties actief in het herplaatsen van Europese asielhonden in Nederland. Meer dan de helft van deze organisaties zijn in de laatste 5 jaar opgericht. Bij iedere organisatie zijn gemiddeld 25 vrijwilligers actief. Het merendeel van de organisaties staan geregistreerd als stichting vereniging.

De honden, die geselecteerd zijn voor adoptie naar Nederland, moeten verschillende handelingen ondergaan, ter voorbereiding op het transport. Uit de resultaten blijkt dat 1 organisatie de hond niet standaard 21 dagen voor het transport tegen rabïes vaccineert. Ook wordt uit de resultaten duidelijk dat niet alle organisaties kunnen aangeven op welke ziektes wordt getest. Ook is het bloedonderzoek veelal niet toereikend. Het sederen van de hond wordt door een aantal organisaties toegepast. Het sederen van honden kan worden gezien als knelpunt wanneer het niet op de juiste manier wordt gebruikt bij de hond. Nadat de handelingen vooraf aan het transport zijn voltooid, kan de hond op transport worden gezet naar Nederland. Hierbij wordt het gebrek aan water gezien als een knelpunt.

Het overgrote deel van de organisaties plaatst honden in een opvanggezin. Een mogelijk knelpunt bij het plaatsen van een hond in de opvang is het opnieuw acclimatiseren van de hond aan het leven bij de adoptant. De meeste organisaties werken bij adoptie met contracten en voorwaarden. Een aantal van de contractvoorwaarden zijn discutabel, omdat deze volgens de wet ongegrond zijn. Uit het onderzoek komt naar voren dat organisaties (met meer dan 100 geplaatste honden per jaar), die niet of soms persoonlijk kennis maken met de adoptant de hoogste percentages teruggekomen honden hebben. Het terugsturen van honden naar het land van herkomst, bij het falen van een adoptie, wordt gezien als een ernstig knelpunt.

De branche van Nederlandse herplaatsingsorganisaties is omvangrijk en is de laatste jaren behoorlijk toegenomen. Met behulp van vrijwilligers vervoeren deze organisaties jaarlijks duizenden honden de Nederlandse grens over. De basis van het adoptiebeleid is bij een ruime meerderheid van de organisaties gelijk. De belangrijkste knelpunten die bij de adoptieprocedure ontstaan, berusten op de ontoereikende bloedonderzoeken het verkeerd toepassen van kalmeringsmiddelen, het gebrek aan water tijdens de (lange) transporten en het terugsturen van honden naar het land van herkomst in situaties waarbij geen noodopvang beschikbaar is.

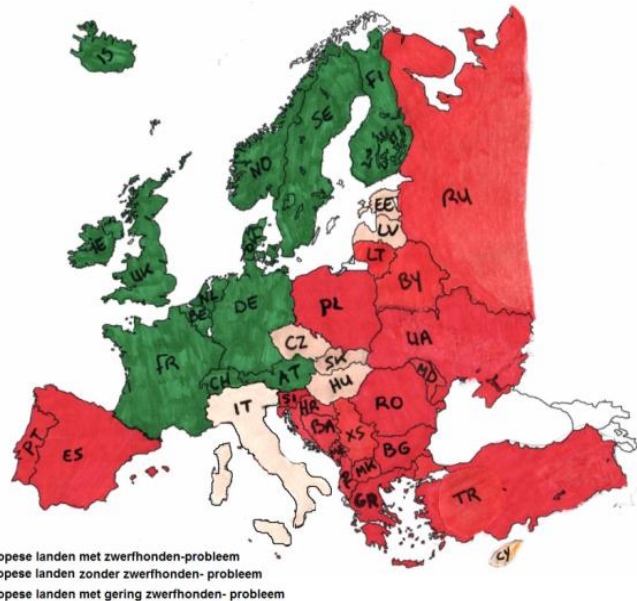
INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	- 6 -
1.1	DOELSTELLING.....	- 8 -
1.2	ONDERZOEKSVRAGEN	- 8 -
1.3	BEGRIPSBEPALING	- 9 -
2	MATERIAAL EN METHODE.....	- 10 -
2.1	ONDERZOEKSTYPE, -ONTWERP EN -POPULATIE.....	- 10 -
2.2	DATAVERZAMELING HERPLAATSINGSORGANISATIES	- 10 -
2.3	DATAVERZAMELING ENQUÊTE	- 11 -
2.4	DATAPREPARATIE	- 12 -
2.5	DATAVERWERKING	- 13 -
3	RESULTATEN	- 15 -
3.1	OMVANG VAN DE BRANCHE	- 15 -
3.2	SELECTIE EN BEOORDELING VAN DE ADOPTIEHONDEN	- 17 -
3.3	VOORBEREIDING OP HET TRANSPORT	- 19 -
3.4	TRANSPORT	- 22 -
3.5	TUSSENOPVANG.....	- 24 -
3.6	ADOPTIE	- 26 -
3.7	NAZORG	- 29 -
4	DISCUSSIE.....	- 31 -
4.1	MATERIAAL EN METHODE.....	- 31 -
4.2	OMVANG VAN DE BRANCHE	- 31 -
4.3	SELECTIE EN BEOORDELING VAN DE ADOPTIEHONDEN	- 32 -
4.4	VOORBEREIDING OP HET TRANSPORT	- 34 -
4.5	TRANSPORT	- 36 -
4.6	TUSSENOPVANG	- 37 -
4.7	ADOPTIE	- 38 -
4.8	NAZORG	- 40 -
5	CONCLUSIE.....	- 41 -
5.1	OMVANG VAN DE BRANCHE	- 41 -
5.2	MOGELIJKE KNELPUNTEN IN DE ADOPTIEPROCEDURE.....	- 41 -
6	AANBEVELINGEN.....	- 43 -
6.1	BELEIDSAANBEVELINGEN	- 43 -
6.2	SUGGESTIES VOOR VERVOLGONDERZOEK	- 44 -
	LITERATUURLIJST	- 45 -
	DANKWOORD	- 48 -
	BIJLAGEN.....	I
	BIJLAGE I – HERPLAATSINGSORGANISATIES	I
	BIJLAGE II – AANKONDIGINGSBRIEF.....	II
	BIJLAGE III - ONDERZOEKSVRAGEN IN COMBINATIE MET DE ENQUÊTEVRAGEN.....	III
	BIJLAGE IV – STROOMSCHEMA VOOR TELEFONISCHE ENQUÊTE	VI
	BIJLAGE V - OVERIGE VOORWAARDEN AFKOMSTIG UIT DE ADOPTIECONTRACTEN	VII
	BIJLAGE VI – VERSPREIDINGSGBIED VAN DE (EXOTISCHE) ZIEKTES	IX

1 INLEIDING

Achtergrond

Het aantal zwerfhonden wereldwijd wordt geschat op 600 miljoen. Uit onderzoek van de World Organisation for Animal Health is gebleken dat in 60% van de Europese landen zwerfhonden een probleem vormen (LICG, 2012). In dit geval gaat het vooral om de Zuid- en Oost-Europese landen, zoals weergegeven in Figuur 1. De zwerfhonden in deze landen zijn veelal niet gecastreerd of gesteriliseerd waardoor de populatie blijft toenemen. Dit probleem wordt in stand gehouden door menselijk handelen. Zwerfhonden kunnen in een bewoond gebied voldoende voedsel en water vinden om te overleven. Soms worden de honden

Figuur 1 - Europese landen met zwerfhondenprobleem

zelfs bijgevoerd door de plaatselijke bevolking (Sternheim, 2012). Zwerfhonden zijn echter ongewenst, onder andere omdat ze verkeersongevallen, bijtincidenten en schade aan natuur en boerderijdieren kunnen veroorzaken. Ook ervaart men overlast van zwerfhonden in de vorm van geluidsoverlast, uitwerpselen en ziektes die kunnen worden overdragen op mens en dier. Naast deze praktische standpunten, zijn er ook morele en emotionele bezwaren met betrekking tot zwerfhonden. Zwerfhonden kunnen lijden door voedselgebrek, ziekten, verwondingen, mishandeling en door maatregelen vanuit de overheid (LICG, 2012). Een deel van de zwerfhonden wordt opgevangen door asielen in het buitenland. Vanaf dat moment is er geen sprake meer van een zwerfhond, maar wordt de hond asielhond genoemd. Opvang in de vorm van een asiel biedt echter geen lange termijn oplossing. In het wetenschappelijk rapport “Guidelines for Dog Population Management” van de World Health Organisation (WHO) en de World Society for the Protection of Animals (WSPA) staat een beschrijving van het wereldwijde zwerfhondenprobleem en de mogelijke oplossingen. Als effectieve oplossing van het probleem wordt het steriliseren en castreren van zwerfhonden genoemd. Daarnaast zijn andere maatregelen, zoals wetgeving, educatie en informatie nodig (WSPA, 2012).

Betrokken stichtingen

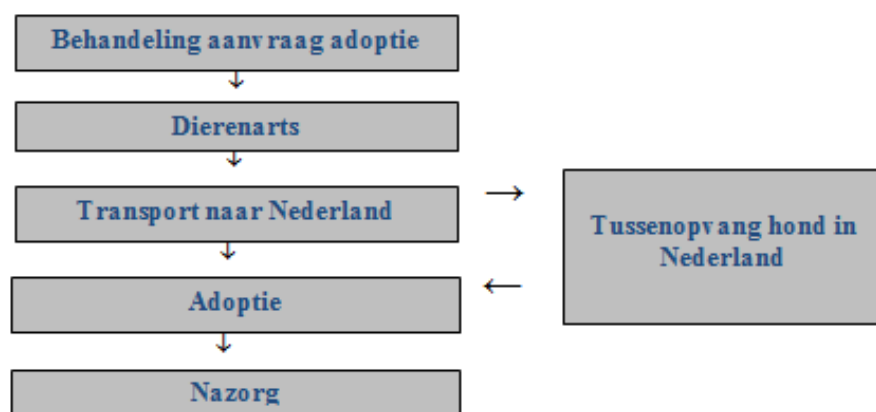
In Nederland bieden een honderdtal organisaties hulp bij het zwerfhondenprobleem. Ook in Spanje, Griekenland, Portugal en Roemenië zijn veel organisaties actief (AFP, 2011). De wijze waarop deze organisaties hulp verlenen varieert van steriliseren en castreren tot het herplaatsen van asielhonden in Nederland. Jaarlijks worden ruim 5000 Europese asielhonden herplaatst in Nederland (Buzhonden, 2012). De achtergrond van deze asielhonden is uiteenlopend. Zo kan de hond uit een gezin of gemeenschap komen of betreft het een verwilderde hond die nauwelijks contact met mensen heeft gehad (Hondenbescherming, 2011). Volgens de Hondenbescherming is het belangrijk om op de hoogte te zijn van het verleden van de hond, omdat dit consequenties heeft voor zijn mogelijkheden om in Nederland een goed leven te leiden. Zo is uit onderzoek van de Hondenbescherming (2011) gebleken dat de herplaatste honden uit het buitenland tot 4 keer angstiger zijn voor verkeer, mensen en nieuwe situaties dan Nederlandse asielhonden. Ook blijkt uit hetzelfde onderzoek dat de Europese asielhonden vaker weglopen (Hondenbescherming, 2011).

Meningen

Over de adoptie van Europese asielhonden in Nederland zijn de meningen verdeeld. Zo zet de Dierenbescherming vraagtekens bij deze vorm van adoptie. De organisatie is bezorgd over de Nederlandse asielhonden die nu misschien langer op een baasje moeten wachten (*Ludemann, 2012*). Andere argumenten tegen de adoptie van Europese asielhonden in Nederland zijn: het zwervhondenprobleem wordt er niet mee opgelost; er is ook veel dierenleed in Nederland; een hond uit het buitenland halen strookt niet met verantwoord huisdierenbezit; de honden zijn slecht gesocialiseerd (*Buzhonden, 2012*). De meningen van dierenartsen over de Europese asielhondenadoptie lopen nogal uiteen. Zo is er een groep dierenartsen die zich (vrijwillig) inzet om de betrokken organisaties te helpen, door enerzijds medicijnen te verstrekken en anderzijds hun diensten aan te bieden. Een andere groep dierenartsen is bezorgd over deze nieuwe vorm van adoptie en vreest dat Europese asielhonden tropische ziektes meenemen naar Nederland. Ook de Koninklijke Nederlandse Maatschappij voor Diergeneeskunde (KNMvD) waarschuwt voor het importeren van exotische ziektes zoals *filaria* (hartworm) en *leishmaniose* (KNMvD, 2012). De positieve geluiden komen van de mensen die zich het lot van Europese asielhonden in het buitenland erg aantrekken en zich goed voelen wanneer ze deze asielhonden een betere toekomst kunnen geven (*Hondenpage, 2012*). Ook de hondenbescherming deelt de mening dat het zeer nastrevenswaardig is om begaan te zijn met het lot van Europese asielhonden. Het doden van zwervhonden is nog altijd in meer dan 60% van de Europese landen politiek beleid (WSPA, 2012). Met de opvang en adoptie van Europese asielhonden worden veel honden letterlijk van de dood gered. Goede berichten over geplaatste asielhonden is een grote drijfveer voor asielmedewerkers en vrijwilligers die zich dag in, dag uit inzetten voor deze asielhonden. Sommige herplaatsingsorganisaties halen twee voordelen uit de adoptie. Enerzijds wordt asielhonden een tweede kans geboden en anderzijds kan de opbrengst van deze adoptie worden gebruikt om het zwervhondenprobleem ter plekke aan te pakken.

Adoptieprocedure

Wanneer een Europese asielhond wordt geadopteerd in Nederland, hanteren de herplaatsingsorganisaties over het algemeen de procedure, zoals hieronder schematisch weergegeven.

Figuur 2 - Schema adoptieprocedure Europese asielhond

Nadat vanuit Nederland een aanvraag wordt gedaan voor het adopteren van een hond, neemt de organisatie contact op met de aanvrager. Aan de hand van vooraf gestelde eisen wordt bepaald of de aanvrager geschikt wordt bevonden als adoptant. Nadat een match tot stand is gekomen tussen adoptant en hond, wordt de hond uit de buitenlandse opvang klaargemaakt voor transport naar Nederland. Voorafgaand aan transport wordt de hond bij de dierenarts

gebracht, waar de hond wordt getest op ziekten en wanneer nodig, wordt behandeld. Een deel van de honden ondergaat een sterilisatie- of castratiebehandeling. Nadat de hond gezond is verklaard, is ze klaar voor transport naar Nederland. Eenmaal in Nederland komt de hond terecht bij de adoptant. Het is gebruikelijk dat de organisatie en adoptant op termijn contact opnemen met elkaar om te bespreken hoe het gaat met de hond en adoptant. Dit proces valt onder de noemer nazorg. Door uiteenlopende redenen komt een deel van de asielhonden vroegtijdig naar Nederland, waar ze tijdelijk worden opgevangen in een tussenopvang. Zo kunnen zwakkere honden bijvoorbeeld om medische redenen niet langer in het asiel verblijven of moeten ze daar weg, omdat ze gevaar lopen te worden doodgebeten, de zogenaamde underdogs.

Probleemstelling

Tot op heden is de omvang van de branche van Nederlandse herplaatsingsorganisaties nog onbekend. Daarnaast is niet duidelijk welk adoptiebeleid deze organisaties voeren en welke knelpunten hierbij kunnen optreden. Een onzorgvuldige selectie- en adoptieprocedure kunnen het welzijn van deze dieren schaden. Indirect kan dit ook gevolgen hebben voor de adoptanten, de herplaatsingsorganisatie en de tussenopvang (Lauret, 2007).

1.1 DOELSTELLING

Het doel van dit afstudeeronderzoek is het in kaart brengen van de omvang van de branche en de mogelijke knelpunten in de adoptieprocedures van herplaatsingsorganisaties die asielhonden uit Europa in Nederland herplaatsen.

1.2 ONDERZOEKSVRAGEN

Er zijn voor dit onderzoek twee verschillende hoofdvragen opgesteld. De eerste gaat over de omvang van de branche en de tweede heeft betrekking op de knelpunten in de adoptieprocedure. Om een antwoord op deze hoofdvragen te kunnen geven, zijn voor elke hoofdvraag meerdere subvragen opgesteld. De hoofdvragen met bijbehorende subvragen worden hieronder weergegeven:

1. *Wat is de omvang van de branche van Nederlandse organisaties die Europese asielhonden in Nederland herplaatsen?*
  - a. Hoeveel en welke herplaatsingsorganisaties zijn er in Nederland actief en wanneer zijn deze organisaties opgericht?
  - b. Wat voor type herplaatsingsorganisaties zijn het en hoeveel mensen zijn er werkzaam binnen deze organisaties?
  - c. Met welke asielen in Europese landen wordt samengewerkt en op grond waarvan zijn deze asielen geselecteerd?
  - d. Hoeveel honden worden op jaarbasis door deze herplaatsingsorganisaties herplaatst in Nederland?
2. *Wat zijn de knelpunten in de adoptieprocedure bij het herplaatsen van Europese asielhonden in Nederland?*
  - a. Op basis van welke criteria worden de asielhonden geselecteerd voor adoptie en welke knelpunten treden hierbij op?
  - b. Welke handelingen worden er bij de hond verricht alvorens deze op het transport gaat en welke knelpunten treden hierbij op?
  - c. Hoe verloopt het transport van de hond vanuit het buitenland naar Nederland en welke knelpunten treden hierbij op?

- d. Op welke wijze wordt de tussenopvang gerealiseerd, welke eisen worden hieraan gesteld en welke knelpunten treden hierbij op?
- e. Hoe verloopt het proces van de adoptieaanvraag tot en met de goedkeuring door de herplaatsingsorganisaties en welke knelpunten treden hierbij op?
- f. Wanneer en op welke manier geven de herplaatsingsorganisaties nazorg aan de adoptanten en welke knelpunten treden hierbij op?

1.3 BEGRIPSBEPALING

Hier volgt van enkele begrippen de uitwerking, zoals deze bedoeld worden in dit onderzoek.

Adoptie op afstand: Een vorm van adoptie, waarbij de adoptant de hond niet in huis neemt, maar financieel steunt door middel van donaties.

Adoptieprocedure: Omvat de gehele procedure, vanaf de aanvraag van de adoptant, (behandeling) dierenarts, transport naar Nederland, eventuele tussenopvang, plaatsing hond bij adoptant tot aan de nazorg.

Asielhond: Een door de overheid of particuliere instantie opgevangen hond, die afgestaan is door zijn eigenaar of geen eigenaar heeft.

Dierenwelzijn: Dierenwelzijn is een complex begrip dat zowel het fysieke welzijn (diergezondheid) als het geestelijk welzijn (hoe voelen dieren zich) omvat. Dierenwelzijn geeft de kwaliteit van leven aan, zoals het door het dier wordt ervaren. Een goed welzijn betekent dat er voldaan wordt aan de natuurlijke behoeftes van het dier.

Herplaatsingsorganisatie: Nederlandse organisatie die asielhonden uit Europese landen haalt om ze in Nederland te laten adopteren

Knelpunten: Omstandigheden binnen de adoptieprocedure waarbij problemen kunnen optreden die het welzijn van de hond, adoptant en herplaatsingsorganisatie kunnen schaden.

Nazorg: Procedure, opvolgend na de adoptie, waarbij de herplaatsingsorganisatie en adoptant contact met elkaar opnemen om de ontwikkelingen van adoptant en hond te evalueren.

Tussenopvang: Een Nederlandse opvang, waar de Europese asielhond tijdelijk kan worden opgevangen alvorens tot adoptie wordt overgegaan.

Zwerfhond: Een zwerfhond is een hond die op straat leeft en geen eigenaar heeft.

2 MATERIAAL EN METHODE

Allereerst is genoemd wat het onderzoektype, -ontwerp en populatie is. Daarna is omschreven hoe de herplaatsingsorganisaties geselecteerd en benaderd zijn. Vervolgens is beschreven hoe de dataverzameling, -preparatie en -verwerking heeft plaatsgevonden.

2.1 ONDERZOEKSTYPE, -ONTWERP EN -POPULATIE

Aan de hand van dit onderzoek is antwoord verkregen op (open) onderzoeksvragen passend bij een beschrijvend onderzoek. Het is een kwalitatief onderzoek met enkele kwantitatieve onderdelen. Het onderzoek voldoet aan de voorwaarden van een survey-onderzoek. Survey-onderzoek behoort tot de non-experimentele onderzoeken. (Baarda en de Goede, 2001) De onderzoekspopulatie wordt gevormd door alle herplaatsingsorganisaties, die Europese asielhonden herplaatsen in Nederland. Aangezien de populatie niet van dusdanige grootte is, is de gehele populatie in het onderzoek opgenomen. Er is dus geen sprake van een steekproef. (Baarda en de Goede, 2001) De kenmerken die via dit survey-onderzoek worden verzameld, betreffen de omvang van de branche, de adoptieprocedure en de mogelijk voorkomende knelpunten hierin. De periode waarin de dataverzameling heeft plaatsgevonden, is de zomerperiode van 2012.

2.2 DATAVERZAMELING HERPLAATSINGSORGANISATIES

Selecteren van de herplaatsingsorganisaties

De websites van het Animal Foundation Platform (www.animalfoundationplatform.nl), Stichting Dieren nood (www.dieren nood.nl), BUZhonden (sites.google.com/site/buzhonden/) en Baasje Gezocht (www.baasjegezocht.nl) waren al bekend bij de onderzoeksters. Allereerst gaat dit om de lijst ‘aangesloten en niet aangesloten organisaties’ van het Animal Foundation Platform (AFP), te vinden onder het kopje “stichtingen”. Vervolgens is dit aangevuld met de lijst ‘dieren-stichtingen overzicht’ van Stichting Dieren nood, te vinden onder het kopje ‘dieren stichtingen overzicht’. Bij BUZhonden is de lijst met stichtingen gevonden onder het kopje “overzicht organisaties”. Tot slot is bij “Baasje gezocht” nog gekeken naar het kopje “internationale herplaatsingsinstanties”. Deze lijsten met organisaties zijn overgenomen en in een Excelbestand gezet. Na het overnemen van de lijsten van de bovengenoemde websites, zijn er verschillende zoektermen gebruikt, die bij Google (www.google.nl), de Kamer van Koophandel (www.kvk.nl) en bij Algemeen Nut Beogende Instelling (www.belastingdienst.nl/rekenhulpen/giften/anbi_zoeken/) ingevoerd zijn. De volgende zoektermen zijn gebruikt: “zwerfhond”, “buitenland hond”, “hond adoptie”, “hond adopteren”, “zwerfhond adoptie”, “hond stichting”, “hond organisatie”, “herplaatsingsorganisatie”, “adoptie op afstand”, “virtuele adoptie”, “herplaatsing hond”, “foundation hond” en “zwerfhond adoptie”. Bij Google zijn alleen de eerste vijf pagina’s bekeken, omdat er een grens gesteld moet worden. Bij de Kamer van Koophandel en het ANBI zijn alle zoekresultaten per zoekterm bekeken. Als laatste stap is bij de gevonden organisaties op de website gezocht naar organisaties die via het kopje “links” worden weergegeven. Aan de hand van deze verzamelmethode is de lijst met organisaties compleet gemaakt en toegevoegd aan het Excelbestand.

Vervolgens is voor iedere herplaatsingsorganisatie (opgenomen in het Excelblad) gekeken op de betreffende website of ze aan de drie gestelde criteria voldoen:

- De organisatie moet in Nederland gevestigd zijn;
- De organisatie moet zich bezighouden met de adoptie van honden;
- De adoptiehonden moeten uit Europese landen afkomstig zijn.

Bij iedere organisatie is in ditzelfde Excelblad genoteerd of ze wel (J) of niet (N) aan de criteria voldoen. In Tabel 1 is een voorbeeld weergegeven van het Excelblad.

Tabel 1 - Voorbeeld van het Excelblad waarin aangegeven is aan welke criteria de organisaties voldoen

Naam organisatie	Website	Cr. 1	Cr. 2	Cr. 3	Opmerking
<i>VoorBeeld</i>	www.voorbeeld.nl	J	J	J	Hoort bij P.R.O.E.F.
<i>P.R.O.E.F.</i>	www.proef.nl	J	J	N	Hoort bij VoorBeeld
<i>ORG.anisatie</i>	www.org.anisatie.nl	N	N	J	-
<i>Her-plaatsing</i>	www.her-plaatsing.com	J	N	J	-

Tot slot zijn alleen de organisaties die aan de drie gestelde criteria voldoen meegenomen in het onderzoek. Deze organisaties zijn genummerd en opgenomen in een tabel in Word, te vinden in bijlage I. Hiermee is onderzoeksvraag 1a beantwoord.

2.3 DATAVERZAMELING ENQUÊTE

Om inzicht te krijgen in de omvang van de branche en (de mogelijke knelpunten in) de adoptieprocedure is een enquête opgesteld. Zoals al eerder genoemd, is het een kwalitatief en beschrijvend onderzoek. Dat is de reden om de organisaties telefonisch te enquêteren. Voordat de telefonische enquête wordt gehouden, wordt eerst een website- onderzoek gedaan, om onder andere de kosten van de telefonische enquête te beperken. Via de methode van website- onderzoek en de telefonische enquête wordt antwoord verkregen op (open) onderzoeksvragen. De onderzoeksvragen worden aan de hand van meerdere enquêtevragen beantwoord. Welke enquêtevragen behoren bij bepaalde onderzoeksvragen staat in bijlage III weergegeven. Voor iedere organisaties is een enquête uitgeprint.

Website-onderzoek

Website-onderzoek is in dit geval een vorm van onderzoek op de websites van de herplaatsingsorganisaties om systematisch alle informatie te vergaren met betrekking tot de enquêtevragen. Het website-onderzoek heeft plaatsgevonden vooraf aan de telefonische enquêtes. Per organisatie wordt de website van boven naar beneden en van links naar rechts gelezen. Iedere button wordt aangeklikt en wederom van boven naar beneden en van links naar rechts afgewerkt. Op deze manier is iedere website in zijn geheel doorgenomen. Alle informatie, waarmee antwoord verkregen kon worden op enquêtevragen, is ingevuld op de uitgeprinte enquête van de betreffende organisatie. Tot slot zijn de (op de website) gevonden adoptiecontracten uitgeprint en aan de bijbehorende enquête van de organisatie vastgeniet.

Telefonische enquête

Allereerst zijn de contactgegevens (naam, telefoonnummer en mailadres) per organisatie, via de website, opgenomen in een belschema. In Tabel 2 is een voorbeeld weergegeven van het belschema, waarin onder andere aangegeven kan worden of de organisatie medewerking wil verlenen en de scriptie wil ontvangen.

Tabel 2 - Voorbeeld van het Excelblad waarin de contactgegevens van de organisaties zijn weergegeven

Nr.	Contactpersoon	Telefoonnr.	Mailadres	Respons	Scriptie	Opmerking
1	Ab Normaal	0522-234567	abnormaal@kpn.nl	J	J	Tussen 8.00-9.00
2	John Doe	06-12345678	john@doe.com	J	J	's Avonds bellen
3	Aart Appel	038-2727182	aartappel@home.nl	N	J	-
4	G.I. Jane	Onbekend	gi@jane.nl	J	J	-

Voor het contacteren van de organisaties is een brief opgesteld, die terug te vinden is in bijlage II. Deze brief is via de mail aan alle herplaatsingsorganisaties gestuurd. In de brief is aan de organisaties gevraagd om in een respons op onze mail te vermelden of de organisatie haar medewerking wil verlenen aan het onderzoek. Ook is gevraagd wie de contactpersoon is van de organisatie die voor het onderzoek benaderd kan worden. Bij geen reactie is een tweede brief verstuurd naar de organisatie. Mocht het zijn dat op de tweede mail nog geen reactie is ontvangen, dan is de organisatie (als laatste poging) via de telefoon benaderd.

De telefonische enquêtes zijn in de zomerperiode van 2012 afgenomen. Vooraf aan de telefonische enquête is de uitgeprinte en (aan de hand van het website-onderzoek) deels ingevulde enquête van de organisatie doorgenomen. De nog onbeantwoorde enquêtevragen zijn geel gemarkeerd. Informatie waar nog op doorgevraagd kan worden is rood gemarkeerd. Vervolgens is de organisatie telefonisch benaderd aan de hand van een stroomschema. Dit stroomschema geeft structuur aan het telefoongesprek en staat in bijlage IV weergegeven. Bij de telefonische benadering konden zich er 4 situaties voordoen:

- De organisatie neemt niet op → de organisatie wordt op een ander moment opnieuw benaderd;
- De organisatie wil geen medewerking verlenen → er wordt geen telefonische enquête gehouden;
- De organisatie wil wel meewerken, maar het telefoontje komt niet gelegen → er wordt een afspraak gemaakt wanneer de organisatie wel benaderd kan worden voor de telefonische enquête;
- De organisatie wil wel medewerking verlenen, het komt gelegen en een bevoegde contactpersoon is beschikbaar → de telefonische enquête wordt op dat moment afgenomen.

Bij het afnemen van de telefonische enquête wordt de enquête in chronologische volgorde behandeld. Bij de organisaties die de adoptiecontracten niet op de website openbaar gemaakt hebben, is tot slot gevraagd of ze het adoptiecontract konden opsturen. Na afloop van de telefonische enquête is de informatie geordend. Onder dit ordenen wordt verstaan het doorlopen (en waar mogelijk verduidelijken en aanvullen) van de enquête. Tot slot zijn de ontvangen adoptiecontracten uitgeprint en vastgeniet aan de enquête van de bijbehorende organisatie.

2.4 DATAPREPARATIE

Naar aanleiding van de ingevulde enquêtes is in Microsoft Excel per enquêtevraag een Excelblad aangemaakt. Zoals al eerder genoemd, zijn de organisaties voorzien van een nummer. Vervolgens is per organisatie alle informatie van de enquêtes opgenomen in deze Excelbladen. Hierbij komt het nummer van de organisatie van pas, aangezien deze in de Excelbladen ingevuld is en dus niet de naam van de organisatie. In Figuur 3 is een voorbeeld weergegeven van een dergelijk Excelblad over de vraag of honden voor transport worden gedrogeerd, waarin alle antwoorden en cijfers fictief zijn.

	A	B	C	D	E	F
1	Altijd	Soms	Nee			
2	31	1	3		Bekend	23
3	42	2	5		Onbekend	50
4	56	4	7			
5	12	6	8		Toelichtingen	
6	3	67	9		Verboden	3, 5, 16
7	44	54	11		Schadelijk	11, 13
8		34	13			
9			14			
10			71			
11			50			
12	Totaal					
13	6x	7x	10x			
14						

Figuur 3 - Voorbeeld van een Excelblad gebruikt bij de datapreparatie. Onder *altijd*, *soms* en *nee* staan de nummers van de organisaties weergegeven. In het kader rechtsboven is aangegeven van hoeveel organisaties het antwoord op de vraag over het drogeren bekend is en van hoeveel organisaties dit onbekend is gebleven. In het kader eronder worden de antwoorden van organisaties beschreven die niet konden worden gecategoriseerd.

De antwoorden van alle organisaties op een enquêtevraag staan in een dergelijk Excelblad genoteerd. Aangezien veel enquêtevragen uit open vragen bestonden, is ervoor gekozen om de antwoorden, waar nodig en waar mogelijk, te categoriseren. Alle niet te categoriseren antwoorden en overige toelichtingen van de organisaties op een enquêtevraag zijn in hetzelfde Excelblad opgenomen als een beschrijving. Categoriseren is gedaan bij termen die qua inhoud overeenkomen, maar anders verwoord zijn. Een voorbeeld hiervan is dat organisaties spreken over ‘sociale honden’, ‘vriendelijke honden’ en ‘honden die in een standaard huishouden passen’. Aangezien deze termen allemaal overeenkomen met sociaal, is gekozen om deze termen te categoriseren onder de noemer ‘sociale huishonden’. Ook als organisaties spreken over ‘jonge’ of ‘oude’ honden, dan is hieraan geen leeftijd of definitie verbonden. Het aantal antwoorden binnen een categorie zijn opgeteld tot een kwantitatief totaal. Als organisaties ergens geen antwoord op konden geven, dan is dit gegeven als ‘onbekend’ meegenomen in het onderzoek. Hetzelfde geldt voor de organisaties die niet bereikbaar waren, geen medewerking wilden of konden verlenen aan het onderzoek. Net als bij alle andere enquêtevragen, zijn ook alle adoptievoorwaarden uit de contracten in eenzelfde Excelblad uitgewerkt. Het totaal aantal bekend en onbekend is genoteerd. Vervolgens is van elke voorwaarde de frequentie vastgesteld. Alle gestelde voorwaarde zijn in een Wordtabel in bijlage V opgenomen.

2.5 DATAVERWERKING

Nadat de gegevens geprepareerd zijn, is per enquêtevraag de gevonden informatie onderzocht. Allereerst zijn de gegevens beschrijvend verwerkt. Dit is gedaan door alle beknopte antwoorden uit de enquêtevragen, per organisatie, uitgebreid te omschrijven in een Word bestand. Vervolgens is per enquêtevraag gezocht naar verbanden en samenhang met andere enquêtevragen. Zo zijn verschillende onderdelen binnen de adoptieprocedure met elkaar vergeleken. Een voorbeeld hiervan is het aantal teruggekomen honden (omvang) dat wordt vergeleken met organisaties die wel of niet op huisbezoek gaan vooraf aan de adoptie. Aangezien in de Excelbladen overal gebruik is gemaakt van de organisatienummers, konden verbanden gemakkelijker gelegd worden. Tot slot zijn ook deze verbanden beschrijvend

verwerkt in een Word bestand. Ook is gebruik gemaakt van frequentietabellen. Onder een frequentietabel wordt verstaan: het aantal keren dat een waarneming voorkomt. Een frequentietabel geeft aan de linkerkant de categorieën weer en aan de rechterkant het aantal organisaties waarbij de waarneming voorkomt (*Baarda en de Goede, 2011*). De volgende resultaten zijn verwerkt tot frequentietabellen: *redenen voor samenwerking; cijfers over het jaar 2011; type honden dat prioriteit krijgt bij adoptie; type honden dat wordt uitgesloten van adoptie; handelingen ter voorbereiding op transport; medische redenen voor bloedonderzoek; gestelde eisen aan de tussenopvang; vergoede kosten aan tussenopvang; gestelde eisen aan de adoptant; voorwaarden uit de adoptiecontracten*. Tot slot is de *totale reistijd van een transport* weergegeven in een frequentiegrafiek met behulp van gegroepeerde kolommen. Bij de cijfers over 2011 zijn de volgende berekeningen gemaakt:

- 'Gemiddelde aantal per organisatie' = 'totaal opgetelde aantal' / 'totaal aantal bekende organisaties'
- 'Totaal (werkelijke) aantal' = 'totaal opgetelde aantal van de bekende organisaties'
- 'Totaal (geschatte) aantal' = ('totaal (werkelijke) aantal' / 'totaal aantal bekende organisaties') x 'totaal aantal organisaties'

De verwerking van de gegevens zijn ondergebracht in de volgende onderdelen: *omvang van de branche; selectie en beoordeling van de adoptiehonden; voorbereiding op het transport; transport; tussenopvang; adoptie; nazorg*. Elk onderdeel is afgesloten met aandachtspunten. Deze aandachtspunten zijn een mogelijk knelpunt voor de hond, de adoptant of de organisatie. Het zijn vooral de aandachtspunten die verder worden uitgewerkt in de discussie, conclusie en aanbevelingen.

3 RESULTATEN

In dit hoofdstuk wordt de omvang van de branche van herplaatsingsorganisaties in Nederland weergegeven. Hierbij wordt ingegaan op het interne gedeelte van de organisatie, de asielen waar samen mee gewerkt wordt en naar de cijfers van de organisaties over 2011. Vervolgens wordt een beeld geschetst van de adoptieprocedures van de herplaatsingsorganisaties. Er wordt ingegaan op de selectie en beoordeling van de adoptiehonden, de voorbereidingen op het transport en het daadwerkelijke transport. Daarna wordt ingegaan op de tussenopvang, de plaatsing bij de adoptant en de gegeven nazorg.

3.1 OMVANG VAN DE BRANCHE

Herplaatsingsorganisaties

In totaal zijn er 73 herplaatsingsorganisaties gevonden die aan de drie gestelde criteria voldoen. Deze herplaatsingsorganisaties zijn opgenomen in bijlage I. De 73 organisaties halen de honden voor adoptie uit 14 verschillende Europese landen. Met de landen Bosnië, Engeland, Italië, Kosovo, Kroatië en Moldavië werkt telkens maar één organisatie samen. Engeland is een bijzondere in dit rijtje. De organisatie zegt zich specifiek voor de afgedankte greyhounds in Engeland in te zetten, omdat ze anders naar Spanje geëxporteerd worden. In zowel Polen als Rusland zijn 2 organisaties actief. Bulgarije en Turkije worden vertegenwoordigd door 5 organisaties en in Griekenland en Portugal zijn er 6 organisaties actief. Uitschieters zijn Roemenië en Spanje, waar respectievelijk 12 en 43 organisaties de honden vandaan halen. Een tiental organisaties halen op regelmatige basis de honden uit meer dan één land. Opgemerkt kan worden dat Spanje in 9 van de 10 combinaties voorkomt. Verder is duidelijk geworden dat meer dan tweederde van de organisaties die in 2011 en 2012 zijn opgericht samenwerken met Oost-Europese landen, zoals Bulgarije, Moldavië, Roemenië en Rusland. Over het algemeen is meer dan de helft van de 73 organisaties in de laatste vijf jaar, vanaf 2008 tot en met 2012, opgericht.

Van de 73 organisaties staan er 43 als stichting en 4 als vereniging geregistreerd. Een stichting is een instelling zonder leden die haar winst besteedt het ideële doel dat ze nastreeft. Een vereniging is een organisatie die leden kent en bepaalde doelen nastreeft. Leden betalen contributie en kiezen zelf een bestuur middels de ledenvergadering. Verenigingen en stichtingen zijn “rechtspersonen”. Dit betekent dat de bestuurders in principe niet aansprakelijk zijn voor de schulden. (Kvk, 2012) Tot slot is door 5 organisaties aangegeven dat zij (nog) niet officieel geregistreerd zijn. Dit zijn de zogenaamde particuliere of private organisaties. Van de overige organisaties is dit gegeven onbekend gebleven. Er zijn 38 van de 73 organisaties die aangegeven hebben geen betaalde krachten in dienst te hebben. Zij noemen wel de nauwe samenwerking met dierenartsen en hondengedragdeskundigen. Deze zijn niet in loondienst bij de organisatie, maar worden door hen ingezet en in de meeste gevallen daarvoor betaald. Van de andere 35 organisaties is dit gegeven onbekend gebleven. Wel is duidelijk geworden dat er voor 43 organisaties in totaal 1086 structurele vrijwilligers werkzaam zijn. Gemiddeld komt dit neer op 25 vrijwilligers per organisatie.

Europese asielen

Van de 73 organisaties zijn er 37 die aangegeven hebben hoeveel honden er gemiddeld in het asiel of de asielen zit(ten) vanwaar zij de honden halen voor adoptie. Deze organisaties werken samen met 53 asielen, wat inhoudt dat er organisaties zijn die samenwerken met meerdere asielen. Samen zitten hier bijna 17.000 honden, gemiddeld komt dit neer op 320 honden per asiel, waarbij de kleinste asielen slechts 15 honden opvangen en de grootste 4500.

Een deel van de organisaties hebben aangegeven wat de reden is voor de samenwerking met het asiel of de asielen. Voor verreweg de meeste organisaties geldt dat er meerdere redenen doorslaggevend waren. In Tabel 3 is een beeld geschetst van de genoemde redenen.

Tabel 3 - Redenen van de organisaties voor het aangaan van de samenwerking met het asiel (n = 42)

Redenen voor de samenwerking met het asiel	Aantal organisaties
<i>De goede communicatie met het asiel</i>	30
<i>De voorzieningen in het asiel</i>	18
<i>De financiële situatie van het asiel</i>	16
<i>Het aantal honden in het asiel</i>	12
<i>Asiel hoort bij organisatie of vice versa</i>	5
<i>Het gebied waar het asiel gelegen is</i>	2

Als toevoeging op de voorzieningen in het asiel noemt een enkele organisatie dat zij juist waarde hechten aan een asiel met goede voorzieningen, omdat dit de organisatie ten goede komt. Daartegenover wordt door de meerderheid genoemd dat zij juist een asiel met slechte voorzieningen willen helpen en verbeteren. Een voorbeeld is het vergroten van de leefruimte van de honden. Ditzelfde geldt voor de financiële situatie van het asiel. De meerderheid van de organisaties werkt graag samen met een asiel vanwege de slechte financiële situatie en enkele organisaties ziet liever een gezonde financiële toestand in het asiel waar ze mee samenwerken.

Cijfers over het jaar 2011

De organisaties hebben aangegeven welke aantallen voor hen van toepassing zijn over het jaar 2011. De cijfers, weergegeven in Tabel 4, gaan in op het transport en de plaatsingen van honden.

Tabel 4 - Cijfers over het jaar 2011 van de organisaties met betrekking tot het aantal transporten, geplaatste honden, honden in de tussenopvang en teruggekomen honden. Gemiddelde, laagste en hoogste aantal is per organisatie. Totale aantal is van een variërend aantal organisaties tesamen.

Cijfers over het jaar 2011	Gemiddelde aantal	Laagste aantal	Hoogste aantal	Totaal aantal
<i>Aantal transporten in 2011 (n = 33)</i>	23	2	150	741
<i>Aantal geplaatste honden in 2011 (n = 45)</i>	90	4	350	4056
<i>Aantal opvanghonden in 2011 (n = 24)</i>	60	3	350	1429
<i>Aantal terugkomhonden in 2011 (n = 29)</i>	5	0	23	152

Uit bovenstaande cijfers blijkt dat er gemiddeld 4 honden per transport vervoerd worden. Verder valt op dat tweederde van de geplaatste honden in de tussenopvang komt. Dit gaat om honden die vooraf aan adoptie in de tussenopvang komen, maar ook om teruggekomen honden. Als er alleen gekeken wordt naar de honden die vooraf aan adoptie in de opvang komt, dan blijkt dit ongeveer 60% van het totaal geplaatste honden te zijn. Gemiddeld komt 5,8% van het totaal geplaatste honden terug bij de organisatie. Slechts bij eenderde van de organisaties blijkt dat dit percentage meer dan 5,8% van het totaal is. In dit geval betreft het voornamelijk organisaties die 150 honden of minder hebben geplaatst. Voor deze categorie komt het gemiddelde neer op 7,3%. Bij de organisaties die meer dan 150 geplaatst hebben, is dit 4,4%. Zelfs zonder de 3 extreme waarden (14%, 15% en 33%) blijkt dit verband (in mindere mate) aanwezig.

Aandachtspunten met betrekking tot de omvang van de branche

- Particuliere organisaties
- Geen betaalde krachten, maar alleen structurele vrijwilligers in dienst
- Redenen voor de samenwerking met een asiel
- Cijfers met betrekking tot het aantal transporten en plaatsingen van honden

3.2 SELECTIE EN BEOORDELING VAN DE ADOPTIEHONDEN

Honden met prioriteit bij adoptie

Een deel van de organisaties (n = 44) heeft aangegeven bij adoptie wel of geen prioriteit te geven aan bepaalde honden. Al deze verschillende antwoorden van de organisaties zijn gecategoriseerd en in Tabel 5 weergegeven.

Tabel 5 – Een weergave van het type honden, opgedeeld in verschillende categoriën, waaraan de organisaties prioriteit geven bij adoptie (n = 44)

Categorie	Type honden met prioriteit bij adoptie	Aantal organisaties
<i>Adoptiekans</i>	Kleine kans op adoptie	4
	Grote kans op adoptie	1
<i>Ras</i>	Podenco's	1
	Galgo's en/of greyhounds	7
<i>Gedrag</i>	Sociale huishonden	14
	Underdogs*	5
<i>Leeftijd</i>	Jonge honden	8
	Oude honden	8
<i>Gezondheid</i>	Gezonde honden	7
	Honden met gezondheidsproblemen	11
<i>Uiterlijk</i>	Kleine honden	1
<i>Geen</i>	Geen prioriteit voor bepaalde honden	7

*Onder underdogs wordt verstaan de honden die zich niet zo goed staande kunnen houden in het asiel tussen alle andere honden.

De beweegredenen van de organisaties voor het geven van prioriteit aan bepaalde honden blijken zeer uiteenlopend te zijn. Zo gaat het bij de 'underdogs' met name om het welzijn van deze honden. De organisatie die kleine honden prioriteit geeft bij adoptie, geeft aan dat dit te maken heeft met de beschikbare ruimte in de tussenopvang. Ook is de wijze waarop de organisaties prioriteit geven aan bepaalde honden verschillend. Zo richten een aantal organisaties speciaal de aandacht op deze honden. Dit wordt bijvoorbeeld gedaan op de website, via sociale media, via advertenties of op evenementen. Verder zijn er ook organisaties die lagere aanschafkosten hanteren bij de honden met prioriteit. Opvallend hierbij zijn de organisaties die alleen een figuurlijk bedrag, bijvoorbeeld 1 euro, vragen voor deze honden.

Honden uitgesloten van adoptie

Een totaal van 35 organisaties heeft aangegeven wel of geen honden uit te sluiten van adoptie. Twaalf organisaties sluiten geen honden uit van adoptie en de andere 23 organisaties sluiten wel bepaalde honden uit van adoptie. Deze verschillende antwoorden zijn gecategoriseerd en in Tabel 6 weergegeven.

Tabel 6 – Een weergave van het type honden, opgedeeld in verschillende categoriën, die de organisaties uitsluiten van adoptie (n = 35)

Categorie	Honden uitgesloten van adoptie	Aantal organisaties
<i>Ras</i>	Jack Russel Terriërs	1
	Vechtrassen	2
	Mechelse herders	1
<i>Gedrag</i>	Niet-sociale honden	20
<i>Leeftijd</i>	Oude honden	2
<i>Gezondheid</i>	Honden met exotische ziektes	5
	Honden met andere gezondheidsproblemen	7
<i>Uiterlijk</i>	Grote honden	1
<i>Geen</i>	Sluiten geen honden uit van adoptie	12

*Onder niet-sociale honden wordt verstaan de honden die niet in een standaard gezin te plaatsen zijn

Specifiek wordt door 1 organisatie genoemd dat zij Jack Russel Terriërs uitsluiten van adoptie. Volgens deze organisatie bevinden zich al veel Jack Russel Terriërs in de Nederlandse asielen die wachten op adoptie. Zij willen in die zin niet concurreren met de Nederlandse asielen. Verder is er 1 organisatie die geen grote honden herplaatst. Deze organisatie geeft aan dat zij geen plek in de opvang hebben voor grote honden. Bij de niet-sociale honden noemen 5 organisaties specifiek de agressieve honden en 6 organisaties de angstige honden.

Tot slot zijn er 5 organisaties die aangeven honden met bepaalde exotische ziektes niet te willen plaatsen. Twee van deze organisaties willen honden met *filaria* (hartworm) niet herplaatsen. Ook is er 1 organisatie die honden met chronische *ehrlichiose* uitsluit van adoptie. Twee andere organisaties plaatsen geen honden met *leishmaniose*, waarvan 1 organisatie aangeeft dit besloten te hebben, in verband met de negatieve houding in Nederland tegenover deze ziekte. Tot slot is het opvallend dat er 11 organisaties zijn die honden met gezondheidsproblemen prioriteit geven en dat er 12 organisaties zijn die deze zelfde honden juist uitsluiten van adoptie. Een reden die gegeven wordt voor het uitsluiten van zieke dieren voor adoptie heeft te maken met het feit dat de medicatie in Nederland duurder zou zijn. Zij geven aan geld te besparen door de honden in het buitenland te laten en blijven behandelen.

Beoordeling van de adoptiehonden

Als de honden nog in het buitenlandse asiel verblijven, wordt het gedrag beoordeeld. Dit kan door hondengedragdeskundigen, asiel- of organisatie medewerkers gedaan worden. Bij de meeste organisaties wordt dit door organisatie medewerkers gedaan. Drie organisaties geven aan dat dit specifiek door hondengedragdeskundigen wordt gedaan, veelal zijn dit mensen die actief betrokken zijn bij de organisatie. De asielmedewerkers blijken voornamelijk ingezet te worden voor specifieke vragen over een hond of het geven van updates over de honden. Desondanks noemen enkele organisaties dat het contact met het asiel niet altijd betrouwbaar blijkt te zijn. Daarbij geven ze ook aan dat vaak blijkt dat de hond zich in Nederland anders gedraagt dan verwacht.

Aandachtspunten met betrekking tot de selectie en beoordeling van de adoptiehonden

- Honden met gezondheidsproblemen prioriteit geven bij of uitsluiten van adoptie
- Beoordeling van de adoptiehonden

3.3 VOORBEREIDING OP HET TRANSPORT

Ter voorbereiding op het transport wordt alleen gekeken naar de handelingen die bij de hond verricht kunnen worden, zoals wassen, chippen, urineonderzoek etcetera. De uitkomsten zijn in 3 categorieën opgedeeld. Onder de categorie ‘altijd’ vallen alle antwoorden van altijd tot indien nodig. Logischerwijs als een hond al gechipt is, dan hoeft dit niet alsnog te gebeuren. Bij de categorie ‘soms’ wordt dit niet altijd gedaan, afhankelijk van de toereikende financiën en middelen. Bij de categorie ‘niet’ wordt de handeling nooit uitgevoerd. De uitkomsten hiervan zijn in Tabel 7 samengevoegd. Onder de tabel worden enkele onderwerpen besproken die ingaan op de gepleegde handelingen.

Tabel 7 – Verschillende handelingen aan de hond door de organisaties uitgevoerd ter voorbereiding op het transport (n = 73). Onderverdeeld in 4 categorieën: altijd, soms, niet en onbekend

Handelingen	Altijd	Soms	Niet	Onbekend
<i>Wassen</i>	14	6	23	30
<i>Trimmen</i>	10	5	28	30
<i>Chippen</i>	61	0	0	12
<i>Europees paspoort</i>	58	0	0	15
<i>Cocktailenting</i>	54	0	0	19
<i>Rabiësenting</i>	57	0	0	16
<i>Castreren of steriliseren</i>	43	8	0	22
<i>Gebitscontrole</i>	7	4	21	41
<i>Gezondheidsverklaring</i>	40	1	3	29
<i>Urineonderzoek</i>	0	7	31	35
<i>Bloedonderzoek</i>	47	0	9	17
<i>Sederen</i>	6	6	21	40

Regels geldend bij de Europese Unie

Voor het vervoer van honden binnen de Europese Unie gelden verschillende regels. De regels geldend voor het vervoer van de honden naar Nederland zijn bij deze organisaties van toepassing. Allereerst moeten alle honden in het bezit zijn van een Europees dierenpaspoort. (*Verordening (EG) Nr. 998/2003*) Zoals aangegeven door 58 organisaties is dit ook het geval. Verder moeten de dieren geïdentificeerd zijn aan de hand van een geregistreerde chip. De chip moet ingebracht zijn vooraf aan de rabiësvaccinatie. Deze rabiësvaccinatie moet ten minste 21 dagen voor het overgaan van de grens gegeven zijn. (*Verordening (EG) Nr. 998/2003*) Ten eerste geven 61 organisaties aan de honden gechipt te hebben, maar één organisatie noemt dat de chip niet geregistreerd wordt. Er is 1 organisatie die aangeeft dat zij de rabiësenting niet minstens 21 dagen voor het transport geeft. Zij geeft deze vaccinatie ongeveer 7 dagen voor het transport. Honden met een leeftijd van minder dan 3 maanden mogen niet gevaccineerd worden tegen rabiës. Deze pups moeten in gezelschap van de moederhond vervoerd worden. Als dit niet mogelijk is, dan moet de eigenaar kunnen aantonen dat het dier is opgegroeid op de plek van de geboorte en niet in contact is geweest met dieren die mogelijk met rabiës besmet zijn. De dierenarts kan hiervoor een speciale verklaring verstrekken. (*Verordening (EG) Nr. 998/2003*) Voor de invoer van honden in Nederland is het niet verplicht dat ze een gezondheidsverklaring hebben, maar dit kan wel verplicht zijn bij landen waar doorheen gereisd wordt (*nVWA, 2012*).

Cocktailenting

Er zijn 54 organisaties die hebben aangegeven een cocktailenting te geven vooraf aan het transport. Wel geeft 1 van deze organisaties aan dat als het voor de gezondheid van de hond beter is om de cocktailenting nog niet te geven, dit in uitzonderlijke gevallen pas in Nederland

gegeven wordt. De rabiësenting wordt in de meeste gevallen gelijktijdig met de cocktailenting gegeven. Daarentegen is er ook 1 organisatie die aangeeft dit juist niet samen met de cocktailenting te geven. Een zestal organisaties heeft aangegeven de honden standaard ieder jaar te vaccineren, zowel de cocktail- als de rabiësenting. Van 13 organisaties is bekend dat zij dit alleen eenmalig voor een transport doen.

Bloedonderzoek

Een negental organisaties geeft aan geen bloedonderzoek te doen. Opvallend is dat 8 van deze organisaties samenwerken met asielen in Oost-Europese landen, zoals Bulgarije, Roemenië en Rusland. Er is 1 organisatie die met een asiel in Spanje samenwerkt dat geen bloedonderzoek verricht. De andere 47 organisaties voeren standaard bloedonderzoek uit vooraf aan het transport. In een uitzonderlijk geval wordt zelfs jaarlijks bloedonderzoek gedaan bij de honden in het asiel. Tevens geven 2 organisaties aan dat dit wel zou kunnen tegen een meerprijs, wanneer de adoptant dit graag zou willen. Verder is aan deze 47 organisaties gevraagd waarvoor er standaard bloedonderzoek gedaan wordt. Opmerkelijk is dat 6 organisaties niet weten op welke ziektes getest wordt. De andere 41 organisaties hebben dit wel aangegeven. De uitkomsten hiervan zijn weergegeven in Tabel 8.

Tabel 8 – Redenen gegeven door de organisaties voor het doen van bloedonderzoek bij de honden vooraf aan het transport (n = 47)

Redenen voor het doen van bloedonderzoek	Aantal organisaties
<i>Filaria</i> (hartworm)	36
<i>Leishmaniose</i>	34
<i>Ehrlichiose</i>	33
<i>Babesiose</i> (tekenkoorts)	20
<i>Giardia</i>	3
<i>Borreliose</i> (ziekte van Lyme)	1
<i>Orgaanfuncties</i>	6
<i>Onbekend</i>	6

De 41 organisaties die wel hebben aangegeven op welke ziektes er getest wordt, werken samen met asielen in de volgende landen: Spanje, Portugal, Griekenland, Roemenië en Bulgarije. Meer dan de helft van deze 41 organisaties werken samen met asielen in Spanje en Portugal.

De tabel laat zien dat het meest getest wordt op de exotische ziektes, zoals *filaria*, *leishmaniose*, *ehrlichiose* en *babesiose*. Zeventien van deze 41 organisaties voeren testen uit op al deze 4 exotische ziektes. Zestien organisaties testen op 3 van deze 4 ziektes. In de meeste gevallen wordt er niet getest op *babesiose*. Verder is er 1 organisatie die samenwerkt in Roemenië die alleen niet op *leishmaniose* test. Eén organisatie, die samenwerkt in Griekenland, test niet op *filaria*. Verder komen de combinaties '*leishmaniose* en *ehrlichiose*', '*filaria* en *babesiose*' en '*leishmaniose* en *babesiose*' allemaal 1 keer voor. Dit gaat respectievelijk om Spanje, Roemenië en Spanje. Op alleen *leishmaniose* test 1 organisatie uit Spanje. Alleen op *filaria* testen 2 uit Roemenië en 2 uit Spanje. Opvallend is dat in elke combinatie van Roemenië de ziekte *filaria* voorkomt, terwijl dit niet onder het verspreidingsgebied valt van *filaria* (bijlage VI). Tot slot zijn er ook 3 organisaties die testen op *giardia*. Hiervan werken 2 organisaties samen met asielen in Roemenië. De andere organisatie werkt samen met een asiel in Spanje.

Het is verschillend wat de organisaties voor stappen nemen, nadat aan de hand van bloedonderzoek geconstateerd is dat een hond een bepaalde ziekte onder de leden heeft, lopen behoorlijk uiteen. In totaal is van 16 organisaties bekend wat de vervolgstappen zijn. Deze organisaties geven aan de adoptant van de ziekte op de hoogte te stellen. De adoptant kan dan ook aangeven de adoptie niet door te willen zetten. Zes organisaties overleggen in eerste instantie met de adoptant over de vervolgstappen. Zo laten zij aan de adoptant over of zij de behandeling in het land van herkomst willen uitvoeren of in Nederland. Er zijn 10 organisaties die aangeven dat de hond eerst behandeld gaat worden in het land van herkomst. Zolang de hond ziek is, gaat hij niet op transport. Eén organisatie noemt specifiek dat als er besmettingsgevaar is voor andere mensen of dieren, de hond in geen geval op transport gaat. Tot slot zijn er organisaties die bepaalde ziektes uitsluiten van adoptie. Deze staan genoemd in paragraaf 3.2.

Castreren en steriliseren

Geen enkele organisatie heeft aangegeven de honden nooit te castreren of steriliseren vooraf aan het transport. Wel zijn er meerdere organisaties ($n = 8$) die aangeven dat zij dit alleen doen als de financiële middelen toereikend zijn. Twee van deze organisaties die aangeven dat zij dit niet in alle gevallen doen, verplichten de adoptant dit wel in Nederland te laten doen. Ook wordt genoemd dat de teefjes wel standaard geholpen worden, maar de reuen niet. Veelal vragen deze organisaties een meerprijs voor het castreren of steriliseren van de honden. Tot slot zijn er 43 organisaties die alle volwassen honden standaard castreren of steriliseren, voordat zij op transport gaan. Wel worden er verschillende leeftijden genoemd waar deze organisaties de grens leggen voor het castreren of steriliseren van pups. De organisaties variëren hierin van 4 maanden leeftijd tot en met 7 maanden leeftijd waarop zij op het vroegst zouden castreren of steriliseren.

Gebitscontrole

Onder het behandelen van het gebit wordt verstaan dat de hond onder narcose gaat, waarna de tanden gereinigd worden en eventueel elementen worden getrokken. Tweederde van de organisaties geeft aan dit niet te doen. Daartegenover staat dat enkele van deze organisaties wel de gebitten controleren. Zij geven de staat van het gebit door aan de adoptant, maar behandelen het verder niet. Ook voegt een organisatie hieraan toe dat als het nodig is dat het gebit behandeld moet worden, de organisatie dit in Nederland laat doen.

Sederen

Tot slot is de laatste handeling vooraf aan het transport het sederen van de hond. Zes organisaties sederen de hond standaard vóór het transport en 6 organisaties geven aan dit in sommige gevallen te doen. Zij doen dit alleen bij bepaalde honden, zoals nerveuze, angstige honden. Een andere motivatie die wordt gegeven om de hond te sederen, is wanneer de hond 'wagenziek' is. Van de 12 organisaties die de honden standaard of alleen soms sederen, maakt het overgrote deel gebruik van luchttransport. Een enkele organisatie maakt gebruik van wegtransport. Tot slot zijn er 21 herplaatsingsorganisaties die nooit honden sederen vooraf aan het transport. Redenen die gegeven worden door organisaties om dit niet te doen zijn bijvoorbeeld dat het schade aan het dier zou brengen en dat het verboden zou zijn. Aan de 12 organisaties die de honden altijd of soms sederen is gevraagd waarmee zij de honden sederen. Twee organisaties geven aan dat dit gedaan wordt door middel van een homeopathisch medicijn. De overige 10 organisaties doen dit aan de hand van een geregistreerd kalmeringsmiddel. Voorbeelden hiervan die gegeven worden, zijn Sedalin® en Vetranquil®.

Aandachtspunten met betrekking tot de voorbereiding op het transport

- Regels geldend bij de Europese Unie
- Uitvoeren van bloedonderzoek
- Ingrepen (onder narcose), zoals castreren, steriliseren en gebitsbehandeling
- Sederen van de honden

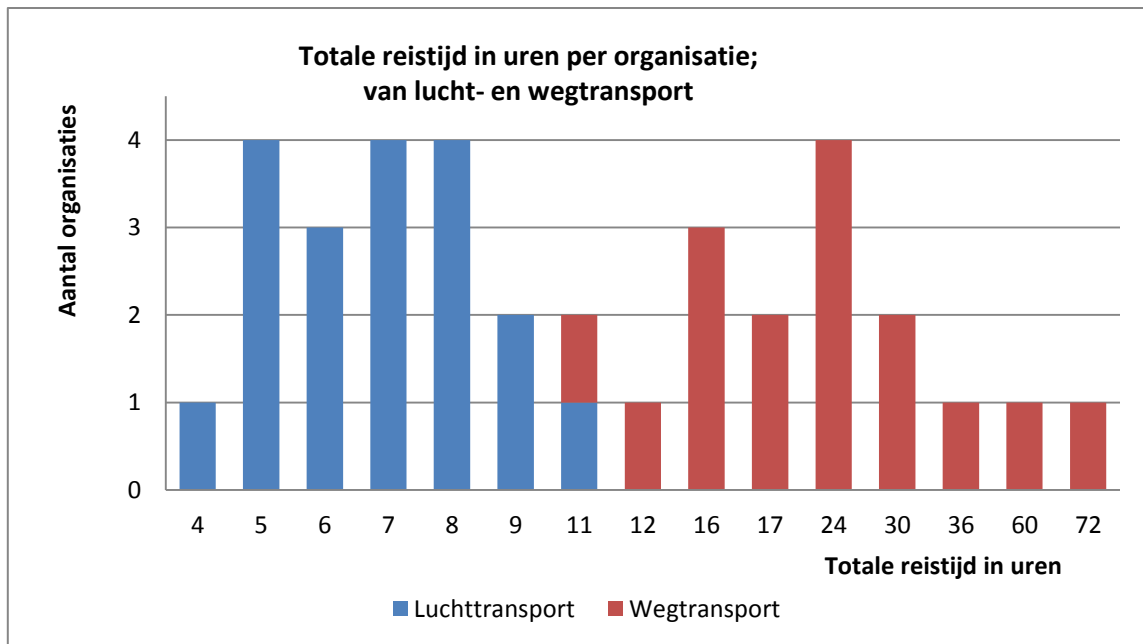
3.4 TRANSPORT**Vervoersmiddel**

Het is van 20 organisaties van de 73 onbekend hoe zij de honden vervoeren. Van de overige 53 organisaties maken 20 organisaties op regelmatige basis gebruik van zowel lucht- als wegtransport. Door 23 organisaties wordt over het algemeen alleen luchttransport gebruikt. Ongeveer tweederde van deze organisaties geeft aan gebruik te maken van (onbekende) vluchtbegeleiders. Eenderde van deze organisaties zet hiervoor (bekende) vrijwilligers in. Tien organisaties gebruiken normaliter alleen wegtransport; auto, bus, vrachtwagen en camper. In 3 van deze 10 gevallen gaat het om transport vanuit Spanje. Bij de andere 7 organisaties gaat het om transport vanuit Oost-Europese landen.

Door de organisaties zijn uiteenlopende redenen genoemd, waarom zij juist voor dat vervoersmiddel gekozen hebben. Voor tweederde van de organisaties geldt dat de afstand van het asiel tot Nederland bepalend is. In veel gevallen is de afstand dusdanig groot, dat het vliegtuig de voorkeur heeft. Desondanks zijn er ook een aantal, die juist afstand als reden hebben gegeven, aangezien de reis goed is af te leggen met het wegtransport. Kosten is door ongeveer de helft van de organisaties aangekaart als zijnde bepalende factor. Argumenten die hierbij genoemd worden, zijn bijvoorbeeld het aantal honden dat naar Nederland komt. Maar ook of er zich vluchtbegeleiders hebben aangemeld die het eigen vervoer betalen. Een derde reden voor organisaties zijn de mogelijke voorzieningen tijdens het vervoer. In bepaalde gevallen is er namelijk sprake van een speciale bus of vrachtwagen, waarin bijvoorbeeld airco, waterbakjes, benches en camera's zitten. Ook zijn er organisaties die aangeven het liefst met het wegtransport te gaan, zodat ze de honden goed in de gaten kunnen houden tijdens de reis. Een hele andere kant met betrekking tot voorzieningen wordt ook gegeven, namelijk het afleveren van goederen bij het asiel. Een vierde reden is de totale reistijd. De organisaties kiezen dan voor een bepaald vervoersmiddel, zodat de reistijd voor de honden zo kort mogelijk kan worden gehouden. In de meeste gevallen kiezen deze organisaties dan voor het vliegtuig, rekeninghoudend met het feit dat de honden ook van en naar het vliegtuig moeten. In een enkel geval wordt het wegtransport verkozen boven het luchttransport in verband met de totale reistijd. Tot slot zijn er enkele organisaties die in overleg met de adoptant besluiten welk vervoersmiddel ze gaan gebruiken. Zo kan de hond vrij snel met het vliegtuig komen, maar vallen de kosten voor de adoptant in dit geval wel hoger uit. De adoptant kan ook aangeven te willen wachten tot er meer geadopteerde honden zijn, die gezamenlijk vervoerd kunnen worden via wegtransport.

Totale reistijd

Zoals al eerder genoemd, is de reistijd voor veel organisaties erg belangrijk. In Figuur 4 is weergegeven wat de totale reistijd is per organisatie.

**Figuur 4 - Totale reistijd van een transport in uren per organisatie;
opgesplitst in lucht- en wegtransport (n = 35)**

Zoals uit de figuur duidelijk wordt, hebben de luchttransporten over het algemeen de kortste reistijd. Gemiddeld genomen is de totale reistijd van het luchttransport nog geen 7 uur. Bij het wegtransport geldt dat het gemiddeld genomen 23 uur duurt. In 15 van de 19 gevallen waarin luchttransport gebruikt wordt, gaat dit om transporten uit Spanje en Portugal. De andere voorkomende landen bij luchttransport zijn Roemenië (8 en 11 uur), Bulgarije (9 uur) en Rusland (6 uur). De luchttransporten duren over het algemeen maximaal 11 uur, terwijl de wegtransporten normaliter minimaal 11 uur duren. Van de 16 keren dat wegtransport gebruikt wordt, blijkt dit 7 keer om transporten vanuit Spanje te gaan. In 4 van deze 16 wegtransporten gaat het om Roemenië. De overige voorkomende landen bij wegtransport zijn Bosnië (16 uur), Bulgarije (17 uur), Polen (24 uur), Kroatië (60 uur) en Griekenland (72 uur).

Voedsel en water

Verreweg de meeste organisaties hebben aangegeven de honden alleen voor en na het transport water te geven, dus niet gedurende de reis. Bij deze organisaties geldt dat de gemiddelde reistijd in de meeste gevallen minder dan 12 uur is. Daarentegen zijn er ook 2 organisaties waarbij de reistijd langer is, namelijk 16 uur. Bij 12 organisaties is bekend dat zij de honden ook tijdens pauzes toegang tot water geven. De reistijden bij deze organisaties variëren van 6 tot 72 uur. Daarbij moet wel genoemd worden dat er 4 organisaties zijn die aangegeven hebben de honden alleen 1 keer, tijdens de overnachting, toegang tot water te geven. Met betrekking tot het aanbieden van voedsel zijn de meeste organisaties gelijkgestemd, namelijk dat ze dit alleen voor en na het transport geven. Als toevoeging hierop noemen meerdere organisaties dat ze het voedsel ruim voor het transport aanbieden. In een enkel geval zelfs een dag van te voren en niet op de dag zelf. Van 5 organisaties is bekend dat zij de dieren ook tijdens pauzes voedsel geven. Bij deze 5 organisaties gaat het om wegtransporten die langer dan 16 uur duren. Bij transporten die langer dan 1 dag duren, worden de honden veelal tijdens de overnachting gevoerd.

Hondenverblijf

Verreweg de meeste organisaties geven aan gebruik te maken van variokennels, ook wel transportbenches genoemd. Deze worden zowel gebruikt voor het wegtransport als ook voor

het luchttransport. Van 29 organisaties zijn er 3 die aangeven altijd alle volwassen honden afzonderlijk in de verblijven te houden tijdens het transport, met uitzondering van pups. Er zijn 14 organisaties die de honden soms samen en soms alleen in een verblijf hebben. Dit hangt af van het aantal honden dat op het transport gaat en ook wordt dit veelal besloten naar aanleiding van het karakter van de hond. Er zijn 12 organisaties die altijd een aantal honden samen in een verblijf houden. Drie organisaties geven aan 3 honden in een verblijf te doen. Verder geven 22 organisaties aan het liefst 2 honden per verblijf te huisvesten. In geval van grote honden gaat er maar 1 in een verblijf. Dit gaat zowel om vervoer per weg als ook om vervoer per vliegtuig. Opmerkelijk is dat er ook 3 organisaties zijn die aangeven de honden met het wegtransport los in de auto te vervoeren. In dit geval gaat het om 4 of 5 honden.

Overdracht aan de adoptant

Tot slot eindigt het transport met de overdracht van de hond aan de adoptant of de tussenopvang. De plek waar de overdracht van de hond plaatsvindt, blijkt over het algemeen op 4 verschillende plekken te kunnen plaatsvinden. Bij ongeveer tweederde van de organisaties wordt het vliegveld gebruikt als overdrachtsplek. Logischerwijs vindt bij deze organisaties de overdracht vrij direct na aankomst plaats. Eenvijfde deel van de organisaties geeft aan dat de overdracht op een verzamelplaats van de organisatie gebeurt, zoals bij een vrijwilliger thuis. Deze organisaties geven aan dat de overdracht veelal plaatsvindt variërend van 1 uur tot 8 uur na het transport. Verder zijn er enkele organisaties die de overdracht van de hond bij de adoptant thuis laten plaatsvinden. Dit gebeurt dan ook binnen 24 uur na het transport. Tot slot zijn er 7 organisaties waarbij de overdracht plaatsvindt bij het opvanggezin.

Aandachtspunten met betrekking tot het transport

- Vluchtbegeleider
- Voedsel en water
- Hondenverblijf
- Overdracht aan de adoptant

3.5 TUSSENOPVANG

In een tussenopvang kan de hond tijdelijk worden opgevangen en verzorgd. Daarnaast kan een opvanggezin ook functioneren als observator, waarbij de hond in de opvangperiode wordt geobserveerd in zijn doen en laten. Van 56 organisaties is bekend of zij wel of niet gebruikmaken van tussenopvang. Vier van de 56 organisaties geven aan geen gebruik te maken hiervan. Drie organisaties maken het liefst zo min mogelijk gebruik van de tussenopvang en plaatsen alleen honden in de opvang wanneer het niet anders kan. Een organisatie ziet een zwak punt in de gemiddelde tijd dat een hond in de opvang doorbrengt. Het risico dat het opvanggezin en de hond teveel aan elkaar gehecht raken, wordt op deze manier vergroot. Bovendien zit het opvanggezin gedwongen lange tijd met een hond in huis, wat gepaard gaat met extra kosten. Een andere organisatie is van mening dat het gebruik van een tussenopvang meer stress oplevert voor de hond. Volgens de organisatie raakt de hond gewend aan het leven bij het opvanggezin en zorgt het opnieuw acclimatiseren aan het definitieve ‘gezin’ voor stress. Van een aantal organisaties is bekend dat ze een asiel en/ of pension gebruiken als tussenopvang. Eén organisatie is in het bezit van een eigen pension, waarin de honden tijdelijk worden ondergebracht. De overige organisaties maken gebruik van een betaald asiel of een pension. De reden waarom deze organisaties de honden in een asiel of pension huisvesten, is in een aantal gevallen gebrek aan opvanggezinnen.

Van 41 organisaties is de motivatie voor de tussenopvang gegeven. De meeste organisaties kijken naar het voordeel voor de adoptant, aangezien het goed kunnen observeren van de hond

in een huiselijke situatie bijdraagt aan een succesvolle plaatsing. Ook biedt de opvang de mogelijkheid tot een ongedwongen kennismaking van de adoptant met de hond. Volgens de organisaties geeft dit ruimte en rust voor de adoptant om tot de juiste beslissing te komen. Redenen die ingaan op het voordeel voor de hond berusten op het socialiseren en het laten wennen aan een huiselijke situatie, veelal met andere dieren en/of kinderen. Bovendien is de hond bevrijd van de tralies. Tot slot geven 7 organisaties aan dat ze met de tussenopvang, het asiel willen ondersteunen door ze te ontlasten van de kosten en werkzaamheden. Zo hoeven de honden, die om bepaalde redenen niet goed in de groep worden opgenomen, niet meer apart te worden gehuisvest. Daarnaast komt voor iedere hond die in de opvang wordt geplaatst een plek vrij in het asiel.

Gestelde eisen aan de tussenopvang

Het merendeel van de organisaties geeft aan dat de tussenopvang uit een kleine, betrouwbare club opvanggezinnen bestaat. Ook zijn de meeste organisaties tevreden over de ervaring van de opvangadressen. Een vijftal organisaties geven als sterk punt de communicatie met de opvanggezinnen. Twee organisaties zouden in de toekomst een betere screening willen van de opvanggezinnen, omdat deze niet altijd betrouwbaar zijn. Hoewel niet elke organisatie in de gelegenheid is om strenge eisen te stellen aan de tussenopvang, hebben ze wel de voorkeur uitgesproken ten aanzien van de opvanggezinnen. In Tabel 9 is een weergave te zien van de eisen die door de organisaties zijn genoemd.

Tabel 9 - Gestelde eisen van organisaties ten aanzien van de tussenopvang (n = 41)

Gestelde eisen aan de tussenopvang	Aantal organisaties
<i>De hond mag dagelijks niet te lang alleen zijn</i>	27
<i>De woonruimte moet toegankelijk zijn voor de hond</i>	23
<i>De gezinssituatie moet stabiel zijn</i>	15
<i>Het opvanggezin dient ervaring te hebben met honden</i>	14
<i>Het opvanggezin beschikt over voldoende liefde, tijd en aandacht voor de hond</i>	11
<i>Het opvanggezin is in de gelegenheid regelmatig contact te onderhouden met de organisatie</i>	6

Enkele organisaties geven bij woonruimte aan dat ook de aanwezigheid van een tuin belangrijk is. Eén organisatie laat weten erg kritisch te zijn in het beoordelen van de omheining in de tuin. Uit de resultaten is af te lezen dat het aantal honden dat in de tussenopvang wordt geplaatst, enigszins van invloed is op de gestelde eisen. De organisaties die de eisen van woonruimte, de tijd dat de hond dagelijks alleen blijft en ervaring belangrijk vinden, hebben in het jaar 2011 ook relatief veel honden geplaatst in de tussenopvang (≥ 60 honden). De organisatie die meer dan 350 honden heeft geplaatst in 2011, zegt ook alleen te willen samenwerken met een opvanggezin die de hond niet vaker dan 3 keer in de week en daarbij niet langer dan 4 uur alleen laat.

Vergoede kosten aan de tussenopvang

De kosten waar opvanggezinnen voor komen te staan, zijn onderverdeeld in voeding, vaccinaties, overige dierenartskosten en materialen. In Tabel 10 is weergegeven welke kosten worden vergoed door de organisaties.

Tabel 10 – De kosten die een organisatie vergoedt aan de tussenopvang (n = 41)

Kosten soort	Aantal organisaties
Voeding	6
Vaccinatiekosten	8
Overige dierenartskosten	25
Materiaalkosten	3

De organisaties geven verschillende methoden aan waarop ze tegemoetkomen aan de gemaakte kosten door het opvanggezin. Zo wordt bijvoorbeeld een bepaald bedrag per maand beschikbaar gesteld aan opvanggezinnen voor de aanschaf van voer. Een andere mogelijkheid is dat de organisatie gedoneerd voer bij het opvanggezin aanlevert. Een vijftal organisaties geeft aan alle kosten te vergoeden aan de opvanggezinnen. Drie organisaties melden dat een vergoeding voor de kosten niet standaard wordt gegeven, maar dat dit wel mogelijk is in overleg. Het valt op dat de motivatie om te kiezen voor een tussenopvang samenhangt met de vergoede kosten. Zo geven 7 organisaties aan dat de financiële situatie van het asiel voor hen een motivatie is om honden te plaatsen in de tussenopvang. Hierbij worden de kosten voor de opvang in principe niet vergoed, enkel bijzondere kosten in overleg.

Aandachtspunten met betrekking tot de tussenopvang

- Gebruik van een tussenopvang
- Asiel of pension als tussenopvang
- Gestelde eisen aan de tussenopvang
- Onkostenvergoeding aan de tussenopvang

3.6 ADOPTIE

De aanvraag tot en met de goedkeuring

Het moment dat een mogelijke adoptant interesse toont in een hond, die door de organisaties is geselecteerd voor adoptie, is de start van de adoptieprocedure. De adoptieprocedure vertoont enerzijds veel overeenkomsten tussen de meewerkende organisaties en anderzijds zijn er ook veel verschillen. Zo heeft driekwart van de 48 organisaties aangegeven wel persoonlijk kennis te maken met de adoptanten. Een klein aantal organisaties geeft de voorkeur aan telefonisch- en mailcontact met de adoptant. Bij een rechtstreekse plaatsing wordt door een paar organisaties vermeld dat in dergelijke gevallen wel een persoonlijke kennismaking plaatsvindt met de adoptant. Een aantal organisaties is vanwege tijdgebrek niet in staat om persoonlijk kennis te maken met de adoptanten. Het blijkt dat de organisaties met de hoogste percentages teruggekomen honden (en meer dan 100 honden geplaatst hebben) voorafgaand aan adoptie niet of soms aan een persoonlijke kennismaking doen.

De wijze waarop de kennismaking wordt voltrokken, gebeurt door het merendeel van de organisaties via een huisbezoek. Een aantal organisaties geeft aan dat het opvanggezin ook een rol heeft in de kennismaking met de adoptant. Zij worden ingezet wanneer de honden via de tussenopvang geplaatst worden. Eén organisatie laat weten dat de kennismaking in eerste instantie plaatsvindt bij het opvanggezin en dat daarna een tweede ontmoeting volgt bij de adoptant thuis. Een kwart van de organisaties geeft tijdens de kennismaking de nodige voorlichting over de aanschaf van een buitenlandse hond. De meest voorkomende methode die de organisaties voor voorlichting gebruiken is de website. Een klein aantal organisaties voorziet de adoptant van informatie over de telefoon of de mail. Bij de voorlichting komen de volgende onderwerpen aan bod: verantwoord hondenbezit, buitenlandse honden en de meest voorkomende ziektes.

Denktermijn

Van de 32 organisaties die zijn ingegaan op de vraag of een denktermijn standaard wordt toegepast binnen de adoptieprocedure, bevestigt ruim de helft van de respondenten dit. In het onderzoek laten 20 organisaties weten dat tussen de goedkeuring en het transport van de hond een paar weken wachttermijn zit. Vier organisaties doen dit alleen wanneer er nog lichte twijfel is en laten de denktermijn achterwege wanneer ‘het gevoel’ goed zit. Een andere organisatie hanteert enkel een denktermijn bij het adopteren van pups. De overige 11 organisaties doen niet aan een denktermijn. De denktermijn varieert van een nachtje erover slapen tot een week. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in de ervaring die de adoptant met honden heeft.

Gestelde eisen aan de adoptant

Net als bij de tussenopvang, stellen de organisaties ook eisen aan de adoptanten. De eisen die aan de adoptant worden gesteld, vertonen veel overeenkomsten met die van de tussenopvang. Het kritisch gevoerde beleid ten aanzien van de adoptie wordt door een aantal organisaties naar voren gehaald als sterk punt. Een aantal organisaties is van mening dat de criteria voor goedkeuring van de adoptant moet worden aangescherpt. In Tabel 11 is een overzicht weergegeven van de gestelde eisen aan de adoptant.

Tabel 11 - Gestelde eisen van organisaties ten aanzien van de adoptant (n = 27)

Gestelde eisen aan de adoptant	Aantal organisaties
<i>De gezinssituatie moet geschikt zijn voor de betreffende hond</i>	17
<i>De adoptant beschikt over voldoende liefde, tijd en aandacht voor de hond</i>	8
<i>De hond mag dagelijks niet te lang alleen zijn</i>	8
<i>Het gevoel over de adoptant moet goed zijn</i>	8
<i>De woonruimte moet toegankelijk zijn voor de hond</i>	4
<i>De adoptant dient ervaring te hebben met honden</i>	4
<i>De adoptant moet geduld hebben bij de aanschaf van een hond</i>	4

Opmerkelijk is dat de woonruimte van de adoptant door minder organisaties als belangrijke eis wordt aangegeven dan de woonruimte van het opvanggezin. Ook de tijdsduur dat de hond alleen moet blijven, wordt door minder organisaties aangegeven bij de gestelde eisen aan de adoptant. Een geschikte gezinssituatie wordt door de organisaties zowel bij de tussenopvang als bij de adoptant belangrijk gevonden. Ook blijkt dat de organisaties die ervaring van belang vinden, deze eis ook hanteren bij de tussenopvang. Opvallend is dat de organisaties die bij de adoptant vooral op hun gevoel afgaan en weinig eisen stellen, juist wel een denktermijn hanteren. Dit wordt vooral gedaan wanneer ze niet overtuigd zijn van de adoptant.

De goedkeuring voor een adoptie wordt door de meeste organisaties redelijk snel voltooid, maar de overdracht van de hond is afhankelijk van de plaats waar de hond zich bevindt. Honden die al in Nederland in de opvang zitten, kunnen na goedkeuring op korte termijn worden overgedragen. Dit varieert van een dag tot een aantal dagen. Honden die zich nog in het buitenland bevinden, zijn afhankelijk van transport. Twintig organisaties geven aan dat de overdracht dan meestal een paar weken op zich laat wachten. Negen organisaties kunnen de

overdracht laten plaatsvinden variërend van een paar dagen tot 2 weken. Eén organisatie is afhankelijk van beperkt transport en geeft aan dat de overdracht soms een half jaar kan duren.

Adoptiecontract en -voorwaarden

Van de 41 organisaties geeft een tweetal organisaties aan geen gebruik te maken van een adoptiecontract. Een organisatie gebruikt de voorwaarden uit de Wet op Dierenbescherming om zich te kunnen beroepen op de AID, wanneer de adoptant buiten het boekje treedt. Bij de verwerking van de voorwaarden uit de adoptiecontracten, wordt duidelijk dat niet alle voorwaarden gegrond zijn volgens het Burgerlijk Wetboek. Enkele voorwaarden waar kanttekeningen bij te plaatsen zijn, staan weergegeven in Tabel 12. Daarna volgt een toelichting op deze voorwaarden.

Tabel 12 – Enkele voorwaarden die door de organisaties zijn opgesteld. Deze voorwaarden zijn een onderdeel van de adoptiecontracten (n = 26)

Nr.	Voorwaarden	Aantal organisaties
1	Het weggeven of verkopen van de hond is (zonder toestemming van de organisatie) niet toegestaan	17
2	De adoptant is verplicht om de ongecastreerde hond te laten castreren in Nederland	14
3	De hond (en eventuele pups) blijft (tijdelijk) eigendom van de stichting	13
4	Het is verboden mechanische hulpmiddelen, zoals een anti- blafband, teletakt of prikband te gebruiken	12
5	Een boete volgt, wanneer bij de terugvordering van de hond niet aan dit verzoek wordt voldaan	3
6	De adoptant is verplicht een wettelijke aansprakelijkheidsverzekering af te sluiten	2

Voorwaarde 1, 2 en 3:

Een dier in eigendom houden of terugnemen, evenals de adoptant verplichten het dier te laten castreren en verbieden de hond weg te geven of te verkopen is niet toegestaan volgens onderstaande verklaring uit het Burgerlijk Wetboek: *“Het Burgerlijk Wetboek bepaalt dat dieren geen zaken zijn. Bepalingen die betrekking hebben op eigendom, inbezitneming, verlies en consumentrecht, zijn echter ook van toepassing op dieren. Ook in het Wetboek van Strafrecht wordt een dier gelijkgesteld aan een zaak.”* (5:3 BW)

Voorwaarde 4:

Hoewel het gebruik van deze hulpmiddelen niet verboden is, is er onderzoek verricht naar het mogelijk ongerief dat ontstaat bij gebruik van deze hulpmiddelen: *“De inzet van hulpmiddelen om ongewenst gedrag bij honden te voorkomen of te verhelpen, zoals slipketting, prikband, stroomband, kunnen bij ondeskundige toepassing ongerief bij de hond veroorzaken.”* (Leenstra e.a. 2010)

Voorwaarde 5:

Een geraadpleegde advocaat zegt hierover het volgende: *“Er kan een boete op nakoming worden gesteld. Dit staat in 6:91 BW. Die boete komt dan in de plaats van de schadevergoeding, althans het gaat niet dubbelop. De rechter kan de boete altijd matigen. Echter, wanneer kan de hond worden teruggevorderd? Als daar willekeur in zit is het ongepast schadevergoeding of boete te vorderen.”* (Vogelzang, 2012)

Voorwaarde 6:

De wettelijke aansprakelijkheidsverzekering (WA verzekering) en de gewone aansprakelijkheidsverzekering voor particulieren (AVP) worden vaak met elkaar verward. De WA verzekering is verplicht bij de aanschaf van een motorrijtuig, een vliegvoertuig of een vaartuig. De gewone aansprakelijkheidsverzekering is een vrijwillige verzekering die wordt afgesloten om het risico op hoge kosten, naar aanleiding van onbedoeld toegebrachte schade, te beperken. (Verzekeren.net, 2012)

Aandachtspunten met betrekking tot de adoptie

- Huisbezoek
- Gestelde eisen aan een adoptant
- Ongegronde adoptievoorwaarden

3.7 NAZORG**Nazorg op korte termijn**

Voor het merendeel van de 33 organisaties geldt dat ze de nazorg via telefonisch contact en via de mail afhandelen. Daarnaast geven 13 organisaties aan dat ze na de adoptie een huisbezoek afleggen bij de adoptant. Opvallend is dat 11 van deze organisaties ook een huisbezoek hebben afgelegd voorafgaand aan de adoptie. Na adoptie voltooit een tweetal organisaties het huisbezoek na ongeveer 1 maand. Drie organisaties leggen na ongeveer 5 maanden een huisbezoek af.

Nazorg op lange termijn

Ruim de helft van de 31 organisaties kunnen nazorg op lange termijn garanderen. Een zevental organisaties melden dat nazorg op lange termijn voor hun niet haalbaar is of geen prioriteit heeft. Een paar organisaties doen dat alleen bij bijzondere gevallen, bijvoorbeeld bij de adoptie van pups. Enkele organisaties organiseren jaarlijks een terugkomdag, waarbij met de geadopteerde honden een gezamenlijke wandeling wordt gemaakt. Tijdens deze wandelingen kunnen eventuele vragen en problemen behandeld worden. Een aantal organisaties zegt altijd open te staan voor het geven van advies en is altijd bereikbaar bij noodgevallen. Opvallend is dat van de 13 organisaties die op huisbezoek gaan, ook 11 organisaties aan lange termijn nazorg doen. Hierbij gaat het niet om dezelfde 11 organisaties uit het kopje *nazorg op korter termijn*. Een klein aantal organisaties heeft aangegeven zelf niet tevreden te zijn over de kwaliteit van de nazorgverlening. Op de lange termijn trachten deze organisaties onder andere meer tijd te besteden aan het onderdeel huisbezoek.

Hondengedragdeskundige

De mogelijkheid tot het inzetten van een hondengedragdeskundige wordt door 33 organisaties positief beantwoord, slechts 2 organisaties hebben vermeld dit niet te doen. De hondengedragdeskundige wordt door de organisaties gezien als een goede raadgever bij kwesties die ze zelf niet kunnen oplossen. Ruim eenderde van de organisaties geeft aan dat de hondengedragdeskundige actief betrokken is bij de organisatie. Bij tweederde van de organisaties is de hondengedragdeskundige extern inzetbaar. Enkele organisaties vermelden hierbij dat ze over meerdere hondengedragdeskundigen beschikken. Een tweetal organisaties geeft aan dat er intern medewerkers zijn die een opleiding tot hondengedragdeskundige hebben voltooid. Het contact met de deskundige loopt veelal eerst via de mail of telefonisch. Mocht dit niet volstaan, dan wordt ook een bezoek afgelegd bij de adoptant. Bij een tweetal organisaties wordt van de adoptant verwacht dat deze zelf bij de hondengedragdeskundige langsgaat voor een consult. Dat de organisaties niet in elke regio kunnen verwijzen naar een hondengedragdeskundige, is iets wat de organisaties in de toekomst graag anders zien.

Noodopvang

Ten tijde van een niet succesvolle adoptie of door noodlottige omstandigheden, hebben 30 organisaties aangegeven wel te beschikken over een noodopvang voor de hond. In de meeste gevallen dient een opvanggezin ook als noodopvang. Een zevental organisaties verwacht dat de adoptant eerst zelf probeert de hond zolang mogelijk te houden en te verzorgen, totdat een alternatief is gevonden. Bij een klein aantal organisaties wordt de hond door één van de medewerkers in huis genomen. De hond onderbrengen in een betaald pension is voor 2 organisaties de enige oplossing, wanneer de adoptant de hond zelf niet langer kan huisvesten. Nog 1 organisatie beschikt zelf over een pension waar de hond kan worden ondergebracht. Er is echter door 1 organisatie genoemd dat wanneer geen goede oplossing wordt gevonden met de adoptant, de organisatie de hond terugstuurt naar het land van herkomst. De organisatie geeft aan geen gebruik te willen maken van een Nederlands asiel, omdat juist door dit soort situaties de weerstand tegen Europese asielhonden wordt vergroot.

Aandachtspunten met betrekking tot de nazorg

- Kwaliteit nazorgverlening
- Noodopvang

4 DISCUSSIE

Vanuit de hele samenleving komen signalen over de mogelijke problemen die de adoptie van buitenlandse asielhonden in Nederland met zich meebrengt. De behoefte aan inzicht in de omvang van de branche en (de knelpunten in) de adoptieprocedure is aanleiding geweest voor het onderzoek. Om daadwerkelijk een goed inzicht te verkrijgen is het belangrijk dat er kritisch naar het onderzoek en de resultaten gekeken wordt. Als eerste wordt er een discussie gevoerd over de verzameling en verwerking van de data. Vervolgens wordt er gekeken naar de resultaten van zowel de omvang als (de knelpunten in) de adoptieprocedure.

4.1 MATERIAAL EN METHODE

Op basis van dit onderzoek kan geen conclusie worden getrokken voor de gehele branche, aangezien niet alle organisaties volledig zijn meegenomen in het onderzoek. Een aantal organisaties verleende geen medewerking of konden niet op alle vragen een antwoord geven. Wel is bij alle organisaties website-onderzoek verricht. Aangezien niet alle organisaties op alle enquêtevragen een antwoord hadden, konden niet alle (mogelijke) verbanden onderzocht en gelegd worden.

Ook bij de cijfers over het jaar 2011 moet een kanttekening geplaatst worden. De organisaties die in 2012 zijn opgericht ($n = 3$) zijn ook meegenomen in het werkelijke aantal, maar dan met '0' als antwoord. De organisaties die in de loop van 2011 zijn opgericht ($n = 11$) zijn als volwaardig meegenomen in het werkelijke aantal. Het is mogelijk dat de aantallen van deze organisaties in de komende jaren hoger uitvallen, omdat ze dan een volledig jaar meedraaien. Echter, het is ook aannemelijk dat er binnen die tijd een aantal organisaties zijn gestopt.

Het totaal aantal (geschatte) honden in de tussenopvang in 2011 is doorberekend naar 68 in plaats van 73 herplaatsingsorganisaties. Naar schatting doet 7% van de organisaties niet aan tussenopvang. Dit is gebaseerd op het feit dat 4 van de 56 organisaties aangaven hier niet aan te doen. Met de aanname dat 7% van de 73 herplaatsingsorganisaties niet aan tussenopvang doet, dan komt dit neer op 68 organisaties die wel aan tussenopvang doen.

4.2 OMVANG VAN DE BRANCHE

Herplaatsingsorganisaties

Het overgrote deel van de organisaties staat als stichting of vereniging geregistreerd. Bij de aanschaf van een hond via een stichting of een vereniging is er volgens de wet sprake van een 'consumentenkoop'. Opmerkelijk zijn de organisaties die (nog) niet officieel geregistreerd zijn, waarbij er volgens de wet sprake is van een 'gewone koop'. De adoptanten hebben in dit laatste geval minder rechten. Bij consumentenkoop zijn er speciale regels van toepassing, vooral met betrekking tot de garantie. In principe moet een aangeschafte hond voldoen aan de 'standaard' verwachting. Bij een gebrek in de eerste 6 maanden na aankoop kan de adoptant recht hebben op garantie. Als is vastgesteld dat het gebrek al aanwezig was bij de verkoop, dan moet de verkoper het dier herstellen, vervangen of de koop ontbinden. Bij een gewone koop moet de koper bewijzen dat het gebrek al aanwezig was bij de aanschaf. Bij de consumentenkoop is het de verkoper die moet bewijzen dat het gebrek niet aanwezig was bij de aanschaf. (7:5 BW)

De organisaties geven aan geen betaalde krachten in dienst te hebben, ze worden door vrijwilligers gerund. Het totaal geschatte aantal vrijwilligers voor alle 73 organisaties is 1844. Positief hieraan is dat de organisaties dan geen salarissen hoeven uit te betalen. Maar er zit ook een keerzijde aan. Het valt namelijk te betwisten of alle vrijwilligers daadwerkelijk

voldoende kennis en ervaring bezitten. Logischerwijs kan onvoldoende kennis en ervaring van vrijwilligers gevolgen hebben voor de organisatie, de adoptant en de hond. Ook zijn vrijwilligers niet middels een contract verbonden aan de organisatie, waardoor er mogelijk meer verloop is van medewerkers van een organisatie.

Europese asielen

Geschat kan worden dat de 73 organisaties samenwerken met 105 asielen, waarin naar schatting 33.624 honden zitten. Opmerkelijk is dat enkele organisaties kiezen om met asielen samen te werken, waarvan de voorzieningen en de financiële situatie goed is. Zij geven aan dat zij dit in het voordeel van de organisatie kunnen gebruiken. Je zou kunnen denken dat de prioriteit in deze gevallen ligt bij de organisatie en niet zozeer bij het ondersteunen van het asiel. Het valt te betwisten of het verstandig en nodig is om een samenwerking aan te gaan met een goedlopend asiel. Tenzij het bij deze organisaties het geval is dat zij zich hierdoor meer kunnen inzetten voor het aanpakken van het probleem ter plekke. Bij organisaties die overvolle, weinig voorzienende en financieel ongezonde asielen ondersteunen, zou je kunnen verwachten dat ze het asiel op meerdere vlakken helpen. Allereerst wordt hierdoor het asiel ontlast, zodat het asiel middelen overhoudt om zich meer te richten om de oplossing van het probleem in het land van herkomst. Ten tweede zou je kunnen stellen dat het verbeteren van bijvoorbeeld de leefruimte van de honden in het asiel, dit het welzijn van deze honden ten goede komt.

Cijfers over het jaar 2011

Met de cijfers van 2011 is een schatting gemaakt over het totaal aantal transporten en geplaatste honden geldend voor de 73 herplaatsingsorganisaties. Deze aantallen staan in Tabel 13 weergegeven.

Tabel 13 - Het werkelijke aantal en het totaal (geschatte) aantal transporten, geplaatste honden, honden in de opvang en teruggekomen honden in 2011 van de organisaties (n = variërend)

Cijfers over het jaar 2011	Werkelijk aantal	Totaal (geschatte) aantal
<i>Aantal transporten in 2011</i>	741 (n = 33)	1640 (n = 73)
<i>Aantal geplaatste honden in 2011</i>	4056 (n = 45)	6580 (n = 73)
<i>Aantal opvanghonden in 2011</i>	1429 (n = 24)	4049 (n = 68)
<i>Aantal terugkomhonden in 2011</i>	152 (n = 29)	383 (n = 73)

Uit eerder onderzoek is naar voren gekomen dat ruim 5000 Europese asielhonden jaarlijks in Nederland worden geplaatst (*Buzhonden, 2012*). Uit de schatting over 2011 is nog een aanzienlijk hoger aantal gekomen, namelijk 6580 honden. De Dierenbescherming noemt als één van de tegenargumenten voor deze vorm van adoptie dat de Nederlandse asielhonden hierdoor langer in het asiel op een baasje moeten wachten (*Ludemann, 2012*). Als het aantal Europese asielhonden dat in Nederland geplaatst wordt hoger gaat worden de komende jaren, dan kan dit de weerstand hiertegen vergroten. Het is echter niet aangetoond dat de Nederlandse asielhonden langer in het asiel verblijven, doordat er Europese asielhonden in Nederland geplaatst worden.

4.3 SELECTIE EN BEOORDELING VAN DE ADOPTIEHONDEN

Honden met gezondheidsproblemen prioriteit geven bij adoptie

Aan de ene kant geldt dat het plaatsen van honden met gezondheidsproblemen, die in veel gevallen hogere kosten met zich meebrengen, dit het asiel in financieel opzicht ontlast. Ook houdt het asiel tijd over, die het anders aan de medische verzorging kwijt was. Je zou kunnen verwachten dat het niet voor alle asielen haalbaar is om zieke honden medicijnen en speciale

dieetvoeren te geven. Als deze honden geadopteerd zijn in Nederland, dan is dit wel mogelijk en zou dit dus het welzijn van deze hond ten goede komen.

Er is echter ook weerstand tegen de import van exotische ziektes naar Nederland. Zo waarschuwt de Koninklijke Nederlandse Maatschappij voor Diergeneeskunde (KNMvD) voor het importeren van exotische ziektes, zoals *filaria* en *leishmaniose* (KNMvD, 2012). Het geven van prioriteit aan deze honden, zal voor meer weerstand kunnen zorgen bij tegenstanders. Uiteindelijk kan dit resulteren in nadelige gevolgen voor de organisatie of zelfs de gehele branche. Voor het welzijn van een hond, besmet met een exotische ziekte, geldt dat het dier behandeld moet worden. Of dit nu in Nederland gebeurt of in het buitenland, maakt voor het welzijn van de hond weinig uit. Een enkele organisatie noemt dat zij de behandeling liever in het buitenland laten plaatsvinden, omdat ze daar meer kennis en ervaring hebben van exotische ziektes. Door organisaties wordt echter ook genoemd dat niet elk asiel in de gelegenheid is om deze honden te behandelen. Een hond met *leishmaniose* kan in Nederland niet voor besmetting op honden of mensen zorgen, omdat de vector (de zandvlieg *Phlebotomus*) ontbreekt. Ook van de ziektes *filaria* en *ehrlichiose* is de vector (respectievelijk een bloedzuigende muskiet en de teek *Rhipicephalus sanguineus*) niet aanwezig in Nederland. Eén van de vectoren van *babesiose*, de teek *Dermacentor Reticularis*, is al wel een enkele keer in Nederland gesignaleerd. Theoretisch gezien kunnen honden in Nederland door een (weer een andere) teek *borreliose* oplopen, hoewel dit in de praktijk blijkt mee te vallen. (RIVM, 2012) In bijlage VI staan de betreffende verspreidingsgebieden van deze exotische ziektes weergegeven. Het valt dus te verwachten dat de besmettingsgevaaren op andere honden of mensen van *leishmaniose*, *filaria* en *ehrlichiose* in Nederland minimaal zijn. Bij *babesiose* en *borreliose* is te verwachten dat dit besmettingsgevaar aannemelijker is.

Honden met gezondheidsproblemen uitsluiten van adoptie

Aangezien de medicatie in Nederland duurder zou zijn dan in het buitenland, kiest één organisatie ervoor om honden met gezondheidsproblemen niet naar Nederland te importeren. Het asiel blijft in dit geval dus met de kosten zitten. Deze organisatie ziet over het hoofd dat als zij deze honden bij een adoptant plaatsen, zowel de organisatie als het asiel kosten kan besparen. Het geld wat het asiel en de organisatie bespaart, kan weer aan andere doeleinden besteed worden.

Ook blijkt dat de organisaties die honden met bepaalde exotische ziektes uitsluiten van adoptie, hierover niet gelijkgestemd zijn. Honden met *leishmaniose* en chronische *ehrlichiose* kunnen nooit volledig gezond verklaard worden. Deze ziektes blijven ‘slappend’ aanwezig en kunnen voor een terugval zorgen. (IDEXX Laboratories, 2011) Het zou kunnen zijn dat dit één van de redenen is waarom organisaties deze ziektes uitsluiten van adoptie. Daarentegen geldt ook dat deze honden jarenlang gezond door het leven kunnen gaan, zonder ooit een terugval te krijgen. Honden met *filaria* kunnen, zelfs na behandeling, hartproblemen houden (IDEXX Laboratories, 2011). Dit zou dan ook als mogelijke reden gezien kunnen worden voor het uitsluiten van deze honden. Het valt te betwisten of dit daadwerkelijk goede redenen zijn om deze honden van adoptie uit te sluiten. Juist in deze gevallen zou je kunnen zeggen dat het de taak van de organisatie is om de adoptant op alle mogelijke risico's van de betreffende ziekte te wijzen, zodat de adoptant een gedegen keuze kan maken.

Onjuiste beoordeling van de adoptiehonden

Bij de selectie van de honden is naar voren gekomen dat een aantal organisaties de communicatie met de medewerkers in het asiel als minder goed ervaren. Zo worden de handelingen bij de selectie niet altijd naar behoren uitgevoerd, waaronder de beoordeling van

het gedrag van de hond. Het blijkt dat slechts 3 organisaties de hondengedragsdeskundige inzetten bij de selectie van de honden. Als de gedragsbeoordelingen van de honden niet naar behoren gaat, dan kan dit gevolgen hebben voor de hond, de adoptant, maar ook de organisaties. Het is mogelijk dat de hond stress ervaart, wanneer blijkt dat de adoptie niet goed uitpakt. Ook de adoptant, en mogelijk dieren in het huishouden, kunnen hiervan stress en ongemak ondervinden. In veel gevallen wordt de hond verplaatst naar de tussenopvang en moet er vervolgens een nieuwe adoptant gezocht worden. Voor de hond geldt dat hij wederom opnieuw moet wennen in een huishouden. Dit alles kost de organisatie ook tijd en geld.

Bij de gedragsbeoordeling moet ook genoemd worden dat de tegenstelling tussen het leven in een asiel en het leven in een gezin in Nederland erg groot is. De achtergrond van deze honden is uiteenlopend. Volgens de Hondenbescherming is het belangrijk om op de hoogte te zijn van het verleden van de hond, omdat dit consequenties heeft voor zijn mogelijkheden om in Nederland een goed leven te leiden. Zo is uit onderzoek van de Hondenbescherming (2011) gebleken dat de herplaatste honden uit het buitenland tot vier keer angstiger zijn voor verkeer, mensen en nieuwe situaties dan Nederlandse honden die uit het asiel komen. Ook blijkt uit ditzelfde onderzoek dat de Europese asielhonden vaker weglopen (*Hondenbescherming, 2011*). Het is daarom nastrevenswaardig dat organisaties proberen een zo goed mogelijke gedragsbeoordeling te geven, maar ze zouden zich er wel van bewust moeten zijn dat dit geen garanties op een goede beoordeling kan geven.

4.4 VOORBEREIDING OP HET TRANSPORT

Regels geldend bij de Europese Unie

Voor de invoer van honden in Nederland geldt dat de hond geen gezondheidsverklaring hoeft te hebben, maar kan het wel zijn dat deze verplicht is in een ander land waar doorheen gereisd wordt (*nVWA, 2012*). Bij vervoer met het vliegtuig eisen de vliegmaatschappijen wel een gezondheidsverklaring (*IATA, 2012*). Bij organisaties die aangeven dat dit soms of helemaal niet wordt gedaan, zou dit wel moeten gebeuren. Verder is duidelijk geworden dat het overgrote deel van de organisaties voldoet aan de regels geldend bij de Europese Unie. Toch geeft 1 organisatie aan de honden ongeveer 7 dagen voor het transport de rabiësenting te geven. Nog kwalijker is het feit dat het in dit geval om Roemenië gaat. Roemenië valt onder het verspreidingsgebied van rabiës (*RIVM, 2012*). Het is dus mogelijk dat deze organisatie honden met rabiës naar Nederland importeert, met alle gevolgen van dien. Dit kan niet alleen verregaande gevolgen hebben voor die specifieke hond en organisatie, maar ook voor andere (Nederlandse) honden, mensen, dieren en organisaties (*RIVM, 2012*). Dit is in alle opzichten geen goede zaak.

Bloedonderzoek

Ook met betrekking tot het doen van bloedonderzoek zijn kanttekeningen te plaatsen. Het meest opvallende is dat er organisaties zijn die niet weten op welke ziektes er getest wordt. Als organisaties dit al niet kunnen aangeven, dan is het hoogst onwaarschijnlijk dat ze hierover gedegen voorlichting kunnen geven aan de adoptant. Ook is het opmerkelijk dat de organisaties die geen bloedonderzoek doen, voornamelijk samenwerken met Oost-Europese landen. Het verspreidingsgebied van *leishmaniose*, *filaria*, *babesiose*, *ehrlichiose* en *borreliose* is in bijlage VI weergegeven. De ziektes *filaria* en *ehrlichiose* komen niet voor in deze Oost-Europese gebieden. Maar *babesiose* en *borreliose* kunnen daar wel voorkomen. *Leishmaniose* komt alleen in Zuidoost-Europese landen voor. Ook voor deze organisaties geldt dus dat het beter is dat ze wel op *babesiose*, *borreliose* (en eventueel op *leishmaniose*) testen. De mogelijke reden dat organisaties niet op *babesiose* en *borreliose* testen, kan

gezocht worden in het feit dat deze ziektes ook in Nederland (kunnen) voorkomen. Dit geldt vooral voor *borreliose*, waar überhaupt maar 1 van de 47 organisaties op test.

Opmerkelijk is dat er 3 organisaties zijn die testen op *giardia*. *Giardia* is door de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) erkend als een ziekte die van dier op mens over kan gaan. Vooral kinderen zijn gevoelig voor *giardia*. (MSD Animal Health, 2012) Voor honden, mensen en organisaties is het dus een mogelijk knelpunt dat niet meer organisaties op deze ziekte testen en dus mogelijk besmette honden naar Nederland importen. De diagnose kan gesteld worden aan de hand van faecesonderzoek of bloedonderzoek. De kans op het vinden van cysten of trofozoieten bij faecesonderzoek is klein. Daarentegen is de kans op het aantonen van antigenen met behulp van bloedonderzoek groter. Deze testen hebben een hogere sensitiviteit en specificiteit dan microscopisch onderzoek, maar geven geen 100% garantie. (MSD Animal Health, 2012) Het zou zo kunnen zijn dat organisaties niet testen op *giardia*, omdat het mogelijk een 'vals negatief' resultaat weergeeft. De behandeling van *giardia* bij honden is vrij eenvoudig, namelijk een driedaagse kuur met Panacur PetPasta® of een vijfdaagse kuur met Metronidazole. (MSD Animal Health, 2012) Aangezien de behandeling vrij eenvoudig is, kan het ook zijn dat organisaties alle honden vooraf aan het transport standaard behandelen tegen *giardia*.

Verder zijn er meerdere organisaties die graag uitgebreidere gezondheidschecks willen, maar dit om financiële redenen niet kunnen. In deze gevallen is het mogelijk dat de adoptant achteraf achter bepaalde ziektes komt, die ook in het land van herkomst gediagnosticeerd konden worden. Voor de adoptant is dit niet prettig, maar ook de hond had bijvoorbeeld al in een eerder stadium behandeld kunnen worden. Voor alle partijen geldt dat dit nadelige gevolgen kan hebben en dit kan beter voorkomen worden.

Ingrepen (onder narcose)

Voor het welzijn van de hond geldt dat het beter is om, indien nodig, de gebitsbehandeling gelijktijdig met de castratie of sterilisatie uit te voeren. Op deze manier hoeft de hond maar eenmalig onder narcose (met de bijbehorende risico's). Voor de organisatie geldt dat zij op deze manier de kosten kunnen drukken. Wel is naar voren gekomen dat niet alle organisaties de honden standaard castreren en steriliseren. Ook wordt de adoptant door 2 organisaties verplicht dit in Nederland te doen, maar dit is nauwelijks controleerbaar. De Dierenbescherming heeft aangegeven dat zij bezorgd is om de Nederlandse asielhonden (Ludemann, 2012). Door niet geholpen honden in Nederland te plaatsen, is het mogelijk dat deze dieren zich hier ook nog gaan voortplanten. Je zou kunnen denken dat hoe meer 'intacte' honden er komen in Nederland, hoe voller de Nederlandse asielen komen te zitten. Dit komt de houding ten opzichte van de herplaatsingsorganisaties niet ten goede.

Sederen

Allereerst is het merkwaardig dat er organisaties zijn die standaard alle honden sederen vooraf aan het transport. Maar ook zijn er vraagtekens te plaatsen bij de organisaties die nooit honden sederen vooraf aan het transport. In beide gevallen wordt geen rekening gehouden met (het karakter van) de hond. Het argument dat het verboden zou zijn om honden tijdens het transport te sederen, wordt niet door de Nederlandse wetgeving gestaafd. Het is wel zo dat de International Air Transport Association (IATA) en de American Veterinary Medical Association adviseren om honden niet te sederen voor het transport. Zij geven aan dat zij dit afraden in verband met de mogelijke bijwerkingen die het sederen kan hebben, zoals paniekaanvallen of destructief gedrag. (IATA, 2012) Het gebruik van Vetranquil® en Sedalin® zijn als voorbeelden genoemd voor het sederen van de honden. De indicatie hiervan

is als volgt omschreven: “Alle situaties waarbij sedering gewenst is, bijvoorbeeld tijdens transport of verhokken, agressie en preventie van stress”. Diergeneesmiddelen met acepromazine (bijv. Calmivet®, Vetranquil® en Sedalin®) hebben meerdere bijwerkingen, zoals bloeddruk daling en verlaging van de lichaamstemperatuur. Het dier kan gaan zwalken of kan mogelijk niet meer lopen. Ook is het effect onvoorspelbaar. Het is niet alleen verschillend per dier, maar ook bij de gebruiksfrequentie (*Diergeneesmiddelen voor kat en hond*, 2012). Daarbij wordt door meerdere dierenartsen een ander zeer nadelige bijwerking genoemd. Het is zeer waarschijnlijk dat deze middelen het gehoor versterken, het dier geluiden blijft registreren, maar zich alleen niet kan uiten. (*Masterklinieken*, 2012; *Dierenarts Schep*, 2012; *Dierenkliniek de Waard*, 2012; *De Peuffers Esch*, 2012) Het gebruik van Vetranquil® en Sedalin® voor het sederen van de honden tijdens transport moet daarom als knelpunt gezien worden voor het welzijn van de hond.

4.5 TRANSPORT

Vluchtbegeleiders

De meeste organisaties maken bij luchttransport gebruik van onbekende vluchtbegeleiders, veelal zijn dit toeristen. In dit soort gevallen is het niet mogelijk om te kunnen inschatten hoe de vluchtbegeleiders de honden tijdens de reis zullen begeleiden. Het kan gebeuren dat er zich situaties voordoen, waarin een onbekende vluchtbegeleider anders handelt dan een ervaren vrijwilliger. Daarentegen geven de meeste organisaties aan dat het gebruik van de onbekende vluchtbegeleiders voordelig en tijdsbesparend is voor de organisatie.

Voedsel en water

Het is nogal verschillend wanneer de honden water en voedsel krijgen gedurende het transport. Mocht een vlucht langer dan 12 uur duren vanaf het moment van inchecken, dan wordt door IATA geadviseerd dat de hond toegang tot water en eventueel voedsel moet krijgen. (*IATA*, 2012) Bij de luchttransporten blijkt de reistijd normaliter niet langer dan 11 uur te duren en dus is hiervan geen sprake. Verder adviseert IATA de dag voor de reis de honden een mindere hoeveelheid voer te geven en ongeveer 2 uur voor vertrek een lichte maaltijd met een beetje water te geven. In de Verenigde Staten is het zelfs een vereiste dat de honden 2 uur voor vertrek een lichte maaltijd krijgen, zodat ze meer gekalmeerd zijn. (*IATA*, 2012) Wettelijk staat voorgeschreven dat honden tijdens het vervoer met tussenpozen van niet langer dan 24 uur gevoederd moeten worden. De toegang tot water mag zelfs niet langer dan 8 uur op zich laten wachten. (*Verordening (EG) Nr. 1/2005*) Het is dus gebleken dat de organisaties wat betreft de toegang tot voedsel zich houden aan de regels en adviezen. Met betrekking tot het water blijkt dat de organisaties in veel gevallen te lang wachten. De honden ondervinden hiervan een gevoel van ongemak. Te weinig water kan zelfs leiden tot uitdroging. (*Dierenartsenpraktijk Horst*, 2012) Dit heeft mogelijk gevolgen voor het welzijn van de honden.

Hondenverblijf

Pups worden door de organisaties vaker gezamenlijk in een verblijf geplaatst dan volwassen honden. Volgens de United States Department of Agriculture (USDA) Animal Welfare Act (AWA) zou het goed zijn om niet meer dan 2 pups, in de leeftijd van 8 weken tot 6 maanden, samen in een kennel te houden. Deze 2 pups zouden van gelijke grootte en gewicht moeten zijn en niet meer dan 9 kilogram moeten wegen. (*IATA*, 2012) Als toevoeging daarop staat in de Live Animal Regulations (2012) van IATA dat een nest pups, ouder dan 8 weken, samen met de moederhond in een kennel kan. Ook staat hierin dat zij adviseren maximaal 3 pups van hetzelfde nest in één kennel te doen. (*IATA*, 2012) Wat betreft volwassen honden adviseert IATA maximaal 2 honden van gelijke grootte samen te houden. Deze honden zouden niet

zwaarder dan 14 kilogram moeten zijn en gewend moeten zijn om samen te leven. Dit heeft te maken met het feit dat de honden gestrest kunnen raken en hierdoor agressief gedrag kunnen vertonen naar elkaar. (IATA, 2012) Over het algemeen voldoen de meeste organisaties aan deze adviezen. Het is echter wel discutabel of de organisaties rekening houden met het gewicht van de honden en of de volwassen honden gewend zijn om samen te leven. Tot slot zijn er ook organisaties die meer dan het maximaal geadviseerde aantal honden in 1 verblijf huisvesten.

Tot slot is het een knelpunt dat er organisaties zijn die de honden los in de auto vervoeren. Dit is zowel gevaarlijk voor de honden als de vervoerders. Uiteraard kan dit uiteindelijk zelfs de organisatie en de gehele branche in een kwaad daglicht zetten.

Overdracht aan de adoptant

Bij een overdracht op het vliegveld dat bij de meeste organisaties gebruikelijk is, kan aangekaart worden dat het een mogelijk risico is dat de hond ontsnapt. Hiertegenover staat wel dat bij een overdracht op het vliegveld de hond zo snel mogelijk bij de adoptant of het opvanggezin terecht komt. De hond hoeft niet eerst naar een verzamelplaats vervoerd te worden en van daaruit naar de adoptant of het opvanggezin. De totale reistijd kan dus wel beduidend korter zijn door de overdracht op het vliegveld plaats te laten vinden.

4.6 TUSSENOPVANG

Gebruik van een tussenopvang

De meeste organisaties maken gebruik van de tussenopvang. De hond die in een tussenopvang wordt geplaatst heeft het voordeel dat hij niet langer in een kennel zit. De hond kan acclimatiseren aan zijn nieuwe leefomgeving en komt regelmatig in aanraking met mensen en eventuele andere dieren. Op gebied van observatie zou het opvanggezin ook een belangrijke rol kunnen spelen. Door een uitgebreide observatie kan een betere voorspelling worden gedaan over de gedragingen van de hond, mits het opvanggezin over voldoende kennis van honden beschikt. Deze acclimatisatie- en observatieperiode zouden de kans op een succesvolle adoptie kunnen vergroten. Een nadeel wat gepaard kan gaan met het gebruik van een tussenopvang is dat de hond en het opvanggezin teveel aan elkaar gehecht kunnen raken. Bovendien geldt in dit gezin hoogstwaarschijnlijk een andere levenswijze, dan bij de toekomstige adoptant. Dit zou mogelijk het welzijn van de hond kunnen benadelen. Wanneer de uiteindelijke adoptant andere verwachtingen en regels stelt aan de hond, kan de hond hierdoor verward en gestrest raken.

Asiel of pension als tussenopvang

Een discutabel punt is het gebruik van een asiel of pension als tijdelijke opvang voor de Europese asielhonden. Allereerst voldoet een asiel of pension niet aan een huiselijke situatie, ten tweede brengt dit extra kosten met zich mee. Dit laatste gegeven is afkomstig uit de verklaringen van organisaties. Organisaties die de honden op deze wijze in een tussenopvang plaatsen, kunnen dit geld niet meer elders besteden. Daarbij is er sprake van weerstand bij tegenstanders, omdat ze vrezen voor concurrentie met de Nederlandse asiel- en pensionhonden (Ludemann, 2012). Echter, wordt er gekeken naar het welzijn van de hond, dan is het aannemelijk dat zijn situatie vergeleken met het asiel in het buitenland er wel op vooruit gaat. De faciliteiten in een Nederlands asiel of pension zijn over het algemeen beter dan de situatie in het buitenland. Een bijkomstig voordeel van een hond in een asiel of pension, is dat een potentiële adoptant de hond kan bezichtigen. Dit kan de kans op een succesvolle adoptie vergroten.

Gestelde eisen aan de tussenopvang

Opmerkelijk is dat maar weinig organisaties ervaring met en kennis van honden als eis stellen, ten aanzien van het opvanggezin. Organisaties die honden bij onervaren opvanggezinnen plaatsen, lopen meer risico op problemen. Wanneer organisaties toch een samenwerking aangaan met onervaren opvanggezinnen dan zou de organisatie moeten voorzien in een goede begeleiding. Over de woonruimte zijn bepaalde organisaties ook erg kritisch. Vooral op het wel of niet hebben van een tuin. Hoewel de aanwezigheid van een tuin kan worden gewaardeerd, is het hebben van een tuin niet voor alle rassen noodzakelijk. Bovendien is een opvang van tijdelijke aard. Bij het weigeren van opvanggezinnen zonder tuin, kunnen de organisaties zichzelf in de vingers snijden. Meerdere organisaties geven aan te kampen met een opvangtekort, waardoor eisen van deze aard niet helpen om dit tekort op te lossen. Een aantal organisaties geeft aan dat niet alle opvanggezinnen zich aan de afspraak houden en eigen regels hanteren. Op deze manier kan het welzijn van de hond niet voldoende worden gegarandeerd. Wanneer het opvanggezin niets doet met het advies van de organisatie, kunnen zich diverse problemen voordoen die een ongunstige invloed hebben op het gedrag van de hond. Daarnaast kunnen onbetrouwbare opvanggezinnen schade toebrengen aan het imago van de organisatie.

Onkostenvergoeding aan de tussenopvang

Aan de onkostenvergoeding voor de opvanggezinnen kleven zowel voor- als nadelen. Enerzijds is het financieel ondersteunen van opvanggezinnen gunstig, omdat deze gezinnen minder belast zijn met de tijdelijke opvang van de hond. Hierdoor zijn ze wellicht sneller bereid om een hond in huis te nemen en is de kans groter dat ze een langdurige samenwerking aangaan met de organisatie. Anderzijds kan de organisatie het geld wat opgaat aan de opvanggezinnen niet meer besteden aan financiële hulp voor het asiel. Dit gaat ten koste van het welzijn van de honden die zich nog in het buitenland bevinden. Het hangt er echter wel vanaf in hoeverre organisaties de opvanggezinnen financieel ondersteunen. Gaat het in dit geval om dierenartskosten (buiten de standaard vaccinaties om), dan is het begrijpelijk dat een opvanggezin niet voor deze kosten hoeft op te draaien. In geval van onkostenvergoeding voor voedsel dan is het de vraag of de organisatie de financiën niet efficiënter kan besteden. Het aanbieden van het benodigde materiaal vormt over het algemeen geen grote kostenpost voor de organisatie, omdat dit veelal gedoneerde spullen zijn.

4.7 ADOPTIE

Huisbezoek

Uit het onderzoek blijkt dat 7 organisaties niet aan huisbezoek doen. Het afleggen van een huisbezoek kent volgens het forumrapport veel voordelen. Door het afleggen van een huisbezoek is het gedrag van de adoptant beter te plaatsen en is de sfeer binnen het gezinsleven beter te bepalen. In de eigen omgeving van de adoptant kan er vaak beter worden ingegaan op vragen van de adoptant en bij eventuele ‘knelpunten’ kan de organisatie beter mee denken in het vinden van oplossingen (*Forum, 2009*). Bezwaren die worden aangedragen voor het afleggen van een huisbezoek berusten op de tijdsbelasting. Organisaties werken veelal met vrijwilligers die vaak beperkt inzetbaar zijn. Het afleggen van een huisbezoek vergt veel tijd en dat is niet voor elke organisatie haalbaar. Echter blijkt dat bij de organisaties die een huisbezoek afleggen het percentage teruggekomen honden lager is.

Gestelde eisen aan de adoptant

Een achttal organisaties stellen in principe geen eisen, maar gaan vooral op het gevoel af in de beoordeling van de adoptant. De vraag is of dit voldoende is om een goede beoordeling te kunnen doen. Je zou kunnen denken dat wanneer organisaties specifieke eisen stellen, dit een

hogere bijdrage kan leveren aan een succesvolle adoptie. Bovendien is het aannemelijk dat het stellen van een aantal basiseisen professioneler overkomt op de adoptant. Uit de resultaten blijkt dat de organisaties die weinig tot geen eisen stellen, wel vaker een denktermijn toepassen. Het is wellicht effectiever om een aantal basiseisen op te nemen in de adoptieprocedure, om zo consequent te kunnen zijn in de beoordeling van adoptanten. Een viertal organisaties is van mening dat de adoptant 'ervaring' dient te hebben met honden alvorens een buitenlandse asielhond wordt geadopteerd. Het is goed mogelijk dat de onervaren adoptanten, die besluiten om een hond te nemen, na afwijzing bij een andere organisatie alsnog een hond adopteren. In een aantal gevallen kan deze afgewezen adoptant ook besluiten om een pup te kopen via bijvoorbeeld marktplaats of een fokker. De organisatie kan veel invloed uitoefenen bij de adoptie van een hond. Een goede voorlichting en begeleiding vanuit de organisatie lijkt in dit geval te volstaan bij een onervaren adoptant. Eventueel zou de eis van ervaring kunnen worden ingeruild voor het verplicht volgen van een hondencursus. Tijdens de hondencursus kunnen de onervaren baas en de hond aan elkaar wennen en van elkaar leren. Het zou zonde zijn om enthousiaste adoptanten enkel af te wijzen vanwege de onervarenheid, wanneer met een goede begeleiding een succesvolle adoptie kan worden bereikt.

De eisen 'woonruimte' en 'tijdsduur dat de hond alleen moet blijven' lijken bij de adoptant minder belangrijk te zijn. Nu hangt de beoordeling van de woonruimte enigszins samen met de soort hond die er wordt gehuisvest. Zo kunnen de kleine hondenrassen goed vertoeven in een kleinere woonruimte. In dit geval kan het belangrijker zijn dat de adoptant meer tijd investeert in de wandelingen met de hond. Wat betreft de tijdsduur dat de hond alleen moet blijven, is het begrijpelijk dat de deze eis bij de tussenopvang meer prioriteit heeft, aangezien daar frequent meerdere honden kunnen worden geplaatst. Het is voor de tussenopvang van belang om voldoende toezicht te houden op de honden. Echter, de hond in een tussenopvang is daar slechts tijdelijk gehuisvest. Bij een adoptant mag worden aangenomen dat de hond daar zijn hele verdere leven blijft. Gekeken naar het welzijn van de hond, mag de tijdsduur dat deze dagelijks alleen moet blijven, zeker als belangrijk worden aangemerkt.

Ongegronde adoptievoorwaarden

Een aantal, dat door organisaties worden gehanteerd zijn discutabel. Ten tijde van dit onderzoek zijn een paar voorwaarden gecontroleerd op juistheid, aan de hand van juridische wetgeving. Volgens de wet blijken een aantal voorwaarden ongegrond te zijn. Het is aannemelijk dat het aantal ongegronde voorwaarden een stuk hoger uitvalt, aangezien in dit geval slechts een paar voorwaarden onderzocht zijn. Hoewel veel organisaties hier wel van op de hoogte zijn, geven ze aan dat dit voor hen de manier is om het welzijn van de hond zo goed mogelijk te kunnen waarborgen. Enerzijds is het begrijpelijk dat organisaties voorwaarden opstellen om zichzelf en de hond zo goed mogelijk te beschermen. Anderzijds is de adoptant vaak niet op de hoogte van deze ongegronde voorwaarden en wordt de adoptant onterecht verplicht tot regels, die soms zelfs gepaard gaan met boete oplegging. Als achteraf blijkt dat de organisatie niet in haar gelijk staat, dan kan dit negatieve gevolgen hebben voor het imago van de organisatie. Opmerkelijk is dat een duidelijk recht van de adoptant (consument) bij slechts 1 organisatie is terug te vinden in de voorwaarden. Wanneer de adoptant de hond niet vanuit de opvang in Nederland adopteert, maar rechtstreeks vanuit het buitenland, dan is er volgens het Burgerlijk Wetboek sprake van een bijzondere overeenkomst. De adoptie van een buitenlandse hond valt in dit geval onder de wet: kopen op afstand. Deze wet beschermt de koper bij het aanschaffen van goederen of diensten waarbij geen persoonlijk contact heeft plaatsgevonden. Tot voor kort gaf de Europese regelgeving de koper 7 dagen bedenktijd. Echter, in het nieuwe wetsvoorstel is deze termijn uitgebreid tot 14 dagen. Deze bedenktijd

gaat pas in na ontvangst van het gekochte ‘product’ (7:46 BW). Volgens het Europees Consumenten Centrum is de verkoper verplicht de koper over zijn herroepingsrecht voor te lichten (*Consumenteninformatiepunt, 2012*).

4.8 NAZORG

Kwaliteit nazorgverlening

Het is aannemelijk dat meer organisaties kampen met het waarborgen van de kwaliteit van nazorg. Verscheidene organisaties hebben aangegeven over te weinig nazorgmedewerkers te beschikken. Volgens de Hondenbescherming is nazorg een belangrijk element binnen de adoptieprocedure (*Hondenbescherming, 2011*). Onvoldoende nazorgverlening door de organisatie kan het risico op het mislukken van de adoptie vergroten. Dit is nadelig voor zowel de adoptant, de organisaties als ook de hond. Dertien organisaties hebben aangegeven na adoptie een huisbezoek af te leggen om de ontwikkelingen te bespreken. Wanneer het huisbezoek vóór adoptie en het huisbezoek na adoptie met elkaar worden vergeleken, dan blijkt dat een huisbezoek vooraf aan de adoptie een grotere invloed lijkt te hebben op de slagingskans van de adoptie, dan het huisbezoek bij nazorg. Toch kan het afleggen van een huisbezoek na adoptie de adoptant meer stimuleren tot het stellen van vragen en om onwenselijkheden aan te kaarten (*Forum, 2009*). Organisaties geven aan dat het nog regelmatig voorkomt dat adoptanten te impulsief handelen bij de aanschaf van een hond. Dit heeft zeer nadelige consequenties voor het welzijn van de hond. Volgens de organisaties leiden oorzaken zoals een scheiding, nieuw werk of problemen met de hond nog vaak tot het afstand doen van de hond. Hoewel het lastig is voor organisaties om dit te kunnen voorkomen, kan een goede en langdurige nazorg bijdragen aan een succesvolle adoptie.

Noodopvang

Aangezien de hond volgens de wet na adoptie niet meer in eigendom is van de organisatie (5:3 BW), is een organisatie niet verplicht om een noodopvang te regelen. Een uitzondering geldt voor adoptiezaken waarbij zich binnen een termijn van 14 dagen problemen voordoen (7:46 BW). In deze gevallen dient de organisatie een opvangmogelijkheid achter de hand te hebben. Uit de antwoorden van de organisaties blijkt dat de organisaties vrijwel altijd een goede opvang kunnen regelen. Echter, net als bij de tussenopvang, is ook hier de vraag of het huisvesten van de hond in een asiel of pension een wenselijke situatie is. Een noodopvang is echter wel een andere situatie dan het standaard huisvesten van honden in een asiel of pension als tussenopvang. De organisatie die een hond terugstuurt naar het land van herkomst, wanneer geen oplossing voorhanden is, zou dit te allen tijde moeten voorkomen. In dergelijke gevallen zou de organisatie enkel het welzijn van de hond als prioriteit moeten nemen.

5 CONCLUSIE

5.1 OMVANG VAN DE BRANCHE

Bij de eerste onderzoeksvraag is er een beeld weergegeven van de omvang van deze branche. Uit dit onderzoek is naar voren gekomen dat er 73 herplaatsingsorganisaties (bijlage I) actief zijn in Nederland. Merendeels zijn dit stichtingen en verenigingen, maar er zijn ook enkele particuliere organisaties. Ruim de helft van de organisaties zijn in de laatste 5 jaar opgericht. Deze 73 herplaatsingsorganisaties werken naar schatting samen met 105 asielen in 14 verschillende Europese landen. Een goede communicatie met de medewerkers van het asiel blijkt voor de meeste organisaties de doorslaggevende reden te zijn geweest om de samenwerking aan te gaan. De organisaties geven aan geen betaalde krachten in dienst te hebben. Het aantal vrijwilligers en andere cijfers over het jaar 2011 met betrekking tot de omvang van de branche staan in Tabel 14 weergegeven.

Tabel 14 – De cijfers over het jaar 2011 met betrekking tot het (werkelijke gemiddelde en geschatte totale) aantal vrijwilligers, transporten, geplaatste honden, honden in de opvang en teruggekomen honden

Cijfers over het jaar 2011	Gemiddeld aantal per organisatie	Totaal (geschatte) aantal
<i>Aantal vrijwilligers</i> (n = 73)	25	1844
<i>Aantal transporten</i> (n = 73)	23	1640
<i>Aantal geplaatste honden</i> (n = 73)	90	6580
<i>Aantal opvanghonden</i> (n = 68)	60	4049
<i>Aantal terugkomhonden</i> (n = 73)	5	383

5.2 MOGELIJKE KNELPUNTEN IN DE ADOPTIEPROCEDURE

Bij de tweede onderzoeksvraag is inzicht verkregen in de mogelijke knelpunten in de adoptieprocedure. Het gegeven dat er (onopgeleide en onervaren) vrijwilligers actief zijn bij de herplaatsingsorganisaties, kan als een mogelijk knelpunt gezien worden. Ook het feit dat er particuliere organisaties zijn, kan als zodanig beschouwd worden. Aangezien de adoptant, bij de aanschaf van een hond bij een particuliere organisatie, minder rechten heeft.

Selectie en beoordeling van de adoptiehonden

Verder zijn de organisaties niet gelijkgestemd wat betreft het geven van prioriteit aan of het uitsluiten van honden met exotische ziektes. Enerzijds wordt gewaarschuwd voor de negatieve houding in Nederland ten opzichte van deze ziektes en de mogelijke besmettingsgevaaren. Anderzijds wordt genoemd dat niet alle buitenlandse asielen in staat zijn om deze honden te behandelen. Tot slot gaat de beoordeling van (het karakter van) de honden niet altijd naar wens van de organisatie. Slechts 3 organisaties zetten voor deze beoordeling een hondengedragdeskundige in.

Voorbereiding op het transport

Voor de invoer van honden in Nederland zijn enkele regels opgesteld. Eén organisatie geeft aan zich niet aan deze regels te houden, omdat deze de rabiësenting niet 21 dagen vooraf aan het transport geeft. Ter voorbereiding op het transport doen niet alle organisaties (toereikend) bloedonderzoek, waardoor de adoptant voor ‘onaangename’ verrassingen kan komen te staan. Noemenswaardig is ook dat niet alle organisaties weten op welke ziektes er getest wordt en dat maar een paar organisaties onderzoek naar *giardia* doen. Tevens gebeurt het castreren en steriliseren van de honden niet standaard bij alle organisaties en bestaat er dus een kans dat

deze honden zich in Nederland voortplanten. Tot slot is het voor het welzijn van de hond niet bevorderlijk dat het (wel of niet) sederen niet afgestemd wordt op (het karakter van) de hond. Ook het gebruik van ‘acepromazines’ als kalmeringsmiddel tijdens transport is een mogelijk knelpunt in verband met de nadelige bijwerkingen.

Transport

Bij het daadwerkelijke transport moet aangekaart worden dat het gebruik van (onbekende en onervaren) vluchtbegeleiders risico's met zich meebrengt, onder andere op ontsnappingen. Ditzelfde geldt voor een overdracht op het vliegveld. Verder is het een mogelijk knelpunt dat niet meer organisaties zich tijdens het transport houden aan de adviezen met betrekking tot het huisvesten van de honden en het geven van voedsel en water. Teveel voedsel kan bijvoorbeeld leiden tot braken en een tekort aan water tot uitdrogingsverschijnselen.

Tussenopvang

De meeste organisaties maken gebruik van een vorm van tussenopvang. Voor de honden is een mogelijk knelpunt van de tussenopvang dat zij opnieuw moeten wennen als ze naar de adoptant gaan. Het gebruik van onervaren en onbetrouwbare opvanggezinnen kan zelfs mogelijk het welzijn van de hond beschadigen. Bij het gebruik van een asiel of pension als tussenopvang (en bij noodopvang) geldt dat tegenstanders dit kunnen zien als concurrentie van de Nederlandse asiel- en pensionhonden.

Adoptie

Verder kan aangekaart worden dat als organisaties niet vooraf aan de adoptie een huisbezoek bij de adoptant afleggen, dit het risico verhoogt dat de hond terugkomt bij de organisatie. Het is gebleken dat organisaties met betrekking tot de gestelde eisen aan de adoptant niet gelijkgestemd zijn. Enerzijds kan genoemd worden dat als organisaties geen (basis)eisen stellen, dit mogelijk het welzijn van de hond kan aantasten. Anderzijds geldt dat het stellen van enorm hoge eisen, dit de kans op het vinden van geschikte adoptanten verkleint. Bij de adoptiecontracten geldt eigenlijk hetzelfde principe. Enerzijds kan het welzijn van de honden aangetast worden, als er (vrijwel) geen voorwaarden gesteld worden. Anderzijds is het mogelijk schadelijk voor de organisatie en belastend voor de adoptant, als er ongegronde en veel voorwaarden gesteld worden. Ook kan het gevolgen voor de organisatie hebben, wanneer zij niet op de hoogte zijn van de wet ‘kopen op afstand’.

Nazorg

Na de plaatsing bij de adoptant blijkt dat voornamelijk een tekort aan nazorgmedewerkers voor problemen kan zorgen. Hierdoor gaat de kwaliteit van de nazorg achteruit en kan er niet altijd een huisbezoek afgelegd worden. Bovendien geldt dat het zeer kwalijk voor het welzijn van de hond is, als deze (bij noodopvang) terug moet naar het buitenlandse asiel.

6 AANBEVELINGEN

6.1 BELEIDSAANBEVELINGEN

- De particuliere organisaties zouden zich in moeten schrijven bij de Kamer van Koophandel.
- Het wordt de organisaties aanbevolen om kritisch te zijn ten opzichte van (de ervaring en de kennis van) het personeel.
- Het advies is om meer hondengedragdeskundigen in te zetten bij de beoordeling van (het karakter van) de honden.
- Organisaties dienen zich aan de invoereisen van honden in Nederland te houden.
- Geadviseerd wordt om uitgebreid bloedonderzoek uit te voeren, passend bij het verspreidingsgebied van de ziektes en gedegen voorlichting hierover te geven aan de adoptant.
- De organisaties zouden honden moeten testen op *giardia* óf alle honden standaard hiervoor behandelen.
- Alle honden moeten, indien leeftijd en gezondheid dit toelaat, vooraf aan het transport gecastreerd of gesteriliseerd worden.
- Het sederen van de honden moet afgestemd worden op (het karakter van) de hond en met de juiste middelen gedaan worden.
- Organisaties dienen bij het transport gebruik te maken van (bekende en ervaren) vrijwilligers.
- De overdracht van de hond zou moeten plaatsvinden in een veilige en afgesloten omgeving.
- Organisaties zouden zich moeten houden aan de adviezen over het huisvesten van de honden tijdens het transport.
- Aanbevolen wordt om alle honden minimaal elke 8 uur toegang tot water te geven tijdens het transport óf eerder als de omstandigheden (klimaat, stress, gezondheid en leeftijd van de hond) dit vragen.
- De organisaties zouden voor de tussenopvang gebruik moeten maken van opvanggezinnen én deze van voldoende voorlichting en begeleiding moeten voorzien.
- Het afleggen van een huisbezoek zou zowel vooraf als achteraf aan de adoptie moeten plaatsvinden.
- Het advies is om enkele basiseisen te stellen aan de opvanggezinnen en de adoptanten; het stellen van strengere eisen zou alleen gedaan moeten worden, als het karakter van de hond dit vereist.

- Aanbevolen wordt om wel gebruik te maken van adoptiecontracten, met hierin enkele basisvoorwaarden.
- Organisaties zouden op de hoogte moeten zijn van de wet ‘kopen op afstand’ én dit moeten opnemen in het adoptiecontract.
- Het wordt de organisaties aanbevolen om voor de noodopvang gebruik te maken van opvanggezinnen of organisatiemedewerkers.

6.2 SUGGESTIES VOOR VERVOLGONDERZOEK

- Een onderzoek naar de verschillende opinies met betrekking tot deze branche.
- Een onderzoek naar vraag en aanbod van honden uit het buitenland.
- Een onderzoek naar de import en mogelijke gevolgen van de exotische ziektes.
- Een onderzoek naar de mogelijke concurrentie met Nederlandse asielhonden.
- Een onderzoek naar de aard en achtergrond van afnemers van Europese asielhonden.

LITERATUURLIJST

- Animal Foundation Platform** (2011). *Stichtingen*. Geraadpleegd op 30 april 2012 op www.animalfoundationplatform.nl
- Baarda en de Goede** (2001). *Basisboek Methoden en Technieken*. Stenfert Kroese, Groningen
- Burgerlijk Wetboek 5** (2012). *Artikel 3*. Geraadpleegd op 13 januari 2013
- Burgerlijk Wetboek 7** (2012). *Artikel 5*. Geraadpleegd op 17 december 2012
- Burgerlijk Wetboek 7** (2012). *Artikel 46c*. Geraadpleegd op 13 januari 2013
- Buzhonden** (2012). *Buitenlandse zwerfhonden*. Geraadpleegd op 2 mei 2012 op sites.google.com/site/buzhonden/
- Consumenteninformatiepunt** (2012). *Herroepingsrecht*. Geraadpleegd op 6 februari 2013 op www.consumenteninformatiepunt.nl
- De Peuvers Esch** (2012). *Vuurwerkangst*. Geraadpleegd op 13 december 2012 op www.depeuversesch.nl
- Dierenarts Schep** (2012). *Diversen*. Geraadpleegd op 13 december 2012 op www.dierenartsschep.nl
- Dierenartsenpraktijk Horst** (2012). *Honden en drinken*. Geraadpleegd op 13 december 2012 op www.daphorst.com
- Dierenkliniek de Waard** (2012). *Vuurwerk*. Geraadpleegd op 13 december 2012 op www.dierenkliniekdewaard.nl
- Dierenkliniek De 5 Olifanten** (2013). *Babesiose*. Geraadpleegd op 14 januari 2013 op www.de5olifanten.nl
- Dierenkliniek Sijbrandij** (2013). *Actueel*. Geraadpleegd op 14 januari 2013 op www.dierenklinieksijbrandij.nl
- Diergeneesmiddelen voor hond en kat** (2012). *Kalmerende middelen*. Geraadpleegd op 13 december 2012 op diergeneesmiddelen.info
- Forum** (2009). *Beter contact*. Geraadpleegd op 25 november 2012 op www.forum.nl
- Gedeelde zorg actieplan** (2006). *Forum welzijn gezelschapsdieren*. Geraadpleegd op 17 december 2012 op edepot.wur.nl
- GWWD** (2012). *Gezondheids- en welzijnswet voor dieren*. Geraadpleegd op 17 december 2012 op www.st-ab.nl
- Hondenbescherming** (2011). *Buitenlandse honden*. Geraadpleegd op 2 mei 2012 op www.hondenbescherming.nl

Hondenbescherming (2012). *Checklist hond*. Geraadpleegd op 25 november 2012 op www.hondenbescherming.nl

Hondenpage (2012). *Waarom een zwurf/asielhond uit het buitenland*. Geraadpleegd op 19 juni 2012 op www.hondenpage.com

IATA (2012). *Live Animals Regulations*. Geraadpleegd op 13 december 2012 op www.iata.org

IDEXX Laboratories (2011). *Nascholing*. Geraadpleegd op 5 januari 2013 op www.idexx.nl

KNMvD (2012). *Standpunten meebrengen buitenlandse zwurf- asiieldieren*. Geraadpleegd op 2 mei op www.knmvd.nl

KvK (2012). *Rechtsvormen*. Geraadpleegd op 12 december 2012 op www.kvk.nl

Lauret, I. (2007). *Zwerfdier uit het buitenland, ja of nee?* Geraadpleegd op 2 mei 2012 op www.dierenbescherming.nl

Leenstra e.a. (2010). *Onderzoek naar ongerief bij gezelschapsdieren*. Geraadpleegd op 18 december 2012 op edepot.wur.nl

LICG (2012). *Zwerfhonden populatie management*. Geraadpleegd op 30 april 2012 op www.licg.nl

Ludemann, M. (2012). *Medewerker*. Dierenbescherming. Geraadpleegd op 14 mei 2012

Masterklinieken (2012). *Oud en Nieuw*. Geraadpleegd op 13 december 2012 op www.masterklinieken.nl

MSD Animal Health (2012). *Giardia*. Geraadpleegd op 28 december 2012 op www.msd-animal-health.nl

nVWA (2012). *Import (intraverkeer) van binnen de EU*. Geraadpleegd op 13 december 2012 op www.vwa.nl

RIVM (2012). *Rabiës*. Geraadpleegd op 8 december 2012 op www.rivm.nl

RIVM (2013). *Lyme borreliose*. Geraadpleegd op 14 januari 2013 op www.rivm.nl

Sternheim, I. (2012). *Dog Research*. Geraadpleegd op 2 mei 2012 op www.animalfoundationplatform.nl

VCP (2012). *Waarde van huisbezoek*. Geraadpleegd op 25 november op www.programmavcp.nl

Verordening (2012). *Verordening (EG) Nr. 1/2005*. Geraadpleegd op 25 december 2012

Verordening (2012). *Verordening (EG) Nr. 998/2003*. Geraadpleegd op 25 december 2012

Verzekeren.net (2012). *Verplichte verzekeringen*. Geraadpleegd op 18 december 2012 op www.verzekeren.net

Virbac (2011). *Speed Leish K*. Geraadpleegd op 14 januari 2013 op www.virbac.nl

Vogelzang, I. (2012) *Rechtendocente*. Van Hall Larenstein. Geraadpleegd op 21 december 2012.

University of Liverpool (2013). *Distribution and incidence of canine monocytic ehrlichiosis*. Geraadpleegd op 14 januari 2013 op www.liv.ac.uk

WSPA (2012). *Zwerfhonden*. Geraadpleegd op 30 april 2012 op www.wsps.nl

DANKWOORD

Het schrijven van een scriptie is een kunst op zich. Wij hebben er ontzettend veel van geleerd door te vallen en weer op te staan. Het was niet gemakkelijk, maar wij zijn trots op het resultaat. Wij willen het Lectoraat Welzijn van Dieren bedanken dat zij ons de mogelijkheid hebben gegeven voor het uitvoeren van dit onderzoek. Tevens willen wij Jesse Versteegh en Irene Walstra enorm bedanken voor hun begeleiding tijdens het schrijven van de scriptie. Zonder hen zou het niet zijn, wat het nu is.

Bovenal willen wij de organisaties bedanken die meewerking aan het onderzoek hebben verleend. Door hun open- en eerlijkheid konden er daadwerkelijk opmerkelijke uitkomsten gevonden worden. Zonder hen geen onderzoek.

Tot slot willen wij, Margreet Jager en Jolien Meijer, elkaar bedanken. Het schrijven van het onderzoeksvoorstel, de enquêtes, het overleggen en het vergaderen ging allemaal erg plezierig. Samen hebben wij alle hobbels en bobbelen overwonnen en met een mooi resultaat het gehele afstudeeronderzoek afgerond. Wij hebben er in elk geval vertrouwen en plezier in gehad!

Margreet Jager en Jolien Meijer (Leeuwarden, februari 2013)

BIJLAGEN

BIJLAGE I – HERPLAATSINGSORGANISATIES

1	2ndhand4footers	38	Help 4 Strays
2	Abandoned Pets Foundation	39	Hond in Nood
3	ACE Nederland	40	Hond zoekt Huis
4	Adelante-honden	41	Honden helpen helen
5	AINF (Animal In Need Foundation)	42	Honden van Ceuta
6	ALAS Rescue Team	43	Honden van Kos
7	Alle Honden Een Baas	44	Honden Zonder Toekomst
8	Animal Care Projects	45	Huize Zwerfhond
9	Animal In Need / Second Chance Foundation	46	HUVO, Honden Uitzendbureau voor Opvanggezinnen
10	Animal Rescue Sofia	47	Joy For Animals
11	Atlas Animal Project	48	Mirtos Animal Project
12	BeterHondenleven	49	MoStDogs
13	BINX	50	My Martin
14	Cadiz dierenhulp	51	New life for animals Romania
15	Poor Animal	52	Niemandshonden
16	Dierenadopties	53	Prozus
17	Dierenhulp Menorca	54	Rescue Dogs Europe
18	Dierenhulp Orfa	55	Remi Moldova
19	Dierenmissies	56	Resanito
20	Dierensteun La Vida	57	Robustiano
21	Dogcare Romania	58	Rolda
22	Doggymix	59	Rudozem Streetdog Rescue
23	Dogs Adoptions Nederland	60	S.O.S. Strays
24	Dogs in Need/Podencoworld / PIN	61	SIAC
25	Dutch Animal Foundation	62	SOZA
26	Dutchy Adoptions	63	Sphoek
27	DZG (Dierenhulp Zonder Grenzen)	64	Sterilize Dogs
28	Esperanza Hoop voor honden	65	Stichting AAI
29	Fuertedogs	66	Stichting Dierenhulp Mirbessa
30	Galgo Aid Europe	67	Stichting Dierenopvang Bosnië
31	Galgo Love Foundation	68	Stichting Idemo
32	Galgo Support Holland	69	Stichting Spain meets Holland
33	Galgovrienden	70	Tigger Foundation
34	GINN / Greyhounds in Nood Nederland	71	Turkish Strays
35	Greyhoundfoundation	72	Vagabond-Pets
36	Greyhounds rescue Holland / GRH	73	Vida Segura
37	Greyhoundsfriends NL		

BIJLAGE II – AANKONDIGINGSBRIEF

Beste meneer/mevrouw,

Wij, Jolien Meijer en Margreet Jager, zijn vierdejaars studenten Diermanagement aan Hogeschool Van Hall Larenstein te Leeuwarden. We richten ons hierbij vooral op *dier en samenleving*. In opdracht van het Lectoraat Welzijn van Dieren is er gestart met een afstudeeronderzoek dat als doel heeft: het in kaart brengen van de omvang van de branche van Nederlandse herplaatsingsorganisaties. Daarnaast wordt met dit onderzoek inzicht verkregen in de adoptieprocedure. Het onderzoek wordt volbracht door enerzijds alle Nederlandse herplaatsingsorganisaties te lokaliseren en de openbare documenten te raadplegen en anderzijds door deze organisaties middels een telefonische enquête te benaderen voor de nog ontbrekende gegevens. Wij zouden uw organisatie heel graag bij dit onderzoek betrekken! Immers zonder uw medewerking wordt het geen geslaagd onderzoek. Hoe meer medewerking, des te beter deze branche op de kaart gezet kan worden. Uiteraard zullen alle verzamelde gegevens volledig anoniem worden verwerkt.

We zullen uw organisatie op korte termijn benaderen aan de hand van een telefonische enquête. In een korte respons op deze mail, zouden we graag het volgende vernemen:

- of uw organisatie medewerking wil verlenen aan ons onderzoek
- naar wie er gerefereerd kan worden (bevoegd persoon)
- op welk moment van de dag het u het beste schikt voor de telefonische enquête

Indien u dit wenst, kan een digitale versie van het afstudeeronderzoek naar u gemaild worden. Mocht u nog vragen hebben ten aanzien van dit onderzoek, dan kunt u contact opnemen met Margreet Jager, telefoonnummer: 06-12345678.

Als dank voor uw bijdrage aan dit onderzoek, verloten wij twee keer een bedrag van € 50,- onder de meewerkende organisaties.

Bij voorbaat hartelijk dank voor uw tijd en moeite!

Met vriendelijke groeten,
Jolien Meijer en Margreet Jager

BIJLAGE III - ONDERZOEKSVRAGEN IN COMBINATIE MET DE ENQUÊTEVRAGEN**WAT IS DE OMVANG VAN DE BRANCHE VAN NEDERLANDSE ORGANISATIES DIE EUROPESE ASIELHONDEN IN NEDERLAND HERPLAATSEN?**

Hoeveel en welke herplaatsingsorganisaties zijn er in Nederland actief en wanneer zijn deze organisaties opgericht?

- In welk jaartal is de organisatie opgericht?

Wat voor type herplaatsingsorganisaties zijn het en hoeveel mensen zijn er werkzaam binnen deze organisaties?

- Welk type organisatie is het?
- Hoeveel betaalde krachten zijn er actief binnen de organisatie?
- Hoeveel structurele vrijwilligers zijn er actief binnen de organisatie?

Met welke asielen in Europese landen wordt samengewerkt en op grond waarvan zijn deze asielen geselecteerd?

- Met welk asiel of met welke asielen werkt deze organisatie samen?
- Wat zijn de belangrijkste criteria geweest om met de(ze) asiel(en) te gaan samenwerken?

Hoeveel honden worden op jaarbasis door deze herplaatsingsorganisaties herplaatst in Nederland?

- Hoeveel honden zijn er in 2011 door de organisatie herplaatst in Nederland?
- Ten opzichte van de voorgaande jaren; is dit aantal dan stijgend, stabiel of dalend?
- Hoeveel honden zijn er in 2011 teruggekomen, nadat ze geadopteerd zijn?
- Ten opzichte van de voorgaande jaren; is dit aantal dan stijgend, stabiel of dalend?
- Hoeveel transporten naar Nederland zijn er in 2011 geweest?
- Ten opzichte van de voorgaande jaren; is dit aantal dan stijgend, stabiel of dalend?
- Hoeveel honden zijn er in 2011 in de tussenopvang geplaatst?
- Ten opzichte van de voorgaande jaren; is dit aantal dan stijgend, stabiel of dalend?

WAT ZIJN DE KNELPUNTEN IN DE ADOPTIEPROCEDURE BIJ HET HERPLAATSEN VAN EUROPESE ASIELHONDEN IN NEDERLAND?

Op basis van welke criteria worden de asielhonden geselecteerd voor adoptie en welke knelpunten treden hierbij op?

- Aan welke honden geeft de organisatie prioriteit met betrekking tot herplaatsing?
- Worden er door de organisatie bepaalde honden uitgesloten voor adoptie?
- Welke honden worden door de organisatie uitgesloten voor adoptie?
- Wat zijn de pluspunten van deze manier van selecteren van asielhonden?
- Wat kan er beter met betrekking tot de selectie van asielhonden?

Welke handelingen worden er bij de hond verricht alvorens deze op het transport gaat en welke knelpunten treden hierbij op?

- Wordt de hond vooraf aan het transport gewassen?
- Wordt de hond vooraf aan het transport getrimd?
- Wordt er lichamelijk onderzoek gedaan door een dierenarts vooraf aan het transport?

- Krijgt de hond vooraf aan het transport een rabiësenting en wanneer?
- Krijgt de hond vooraf aan het transport een cocktailenting en wanneer?
- Wordt er urineonderzoek gedaan bij de hond?
- Wordt er bloedonderzoek gedaan bij de hond?
- Op welke ziektes wordt er door middel van bloedonderzoek getest?
- Welke stappen onderneemt de organisatie als blijkt dat de hond op één van de ziektes positief getest wordt?
- Wordt de hond gechipt en geregistreerd vooraf aan het transport?
- Krijgt de hond een officieel Europees paspoort vooraf aan het transport?
- Wordt de hond gecastreerd of gesteriliseerd vooraf aan het transport?
- Krijgt de hond een gebitsbehandeling vooraf aan het transport?
- Wordt de hond gedrogeerd vooraf aan het transport?
- Met welke medicatie wordt de hond gedrogeerd?
- Welke overige handelingen worden er bij de hond verricht vooraf aan het transport?
- Wat zijn de pluspunten van deze handelingen vooraf aan het transport?
- Wat kan er beter met betrekking tot de handelingen vooraf aan het transport?

Hoe verloopt het transport van de hond vanuit het buitenland naar Nederland en welke knelpunten treden hierbij op?

- Met welk vervoersmiddel wordt de hond getransporteerd vanuit het buitenland naar Nederland?
- Waarom is voor deze transportmethode gekozen?
- Wanneer krijgt de hond gedurende het transport de beschikking over water?
- Wanneer krijgt de hond gedurende het transport de beschikking over voedsel?
- Waarin verblijft de hond tijdens het transport?
- Zit de hond alleen tijdens het transport?
- Met hoeveel andere honden zit de hond over het algemeen tijdens het transport?
- Wat is de gemiddelde reistijd van het transport van begin tot eind?
- Waar wordt de hond aan de adoptant overgedragen?
- Hoeveel tijd zit er gemiddeld tussen het transport en de overdracht aan de adoptant?
- Wat zijn de pluspunten van deze manier van transport?
- Wat kan er beter met betrekking tot het transport?
-

Op welke wijze wordt de tussenopvang gerealiseerd, welke eisen worden hieraan gesteld en welke knelpunten treden hierbij op?

- Wordt er door de organisatie gebruik gemaakt van tussenopvang in Nederland?
- Op welke manier wordt deze tussenopvang gerealiseerd?
- Waarom is gekozen voor (elk van) deze vorm van tussenopvang?
- Wordt er door de organisatie gebruik gemaakt van een opvangcontract?
- Welke eisen stelt de organisatie aan de tussenopvang (m.u.v. dat wat er in het opvangcontract staat)?
- Welke kosten neemt de organisatie op zich als een hond in de tussenopvang zit?
- Aan welke honden geeft de organisatie prioriteit met betrekking tot de tussenopvang?
- Wat zijn de pluspunten van deze manier van tussenopvang?
- Wat kan er beter met betrekking tot de tussenopvang?

Hoe verloopt het proces van de adoptieaanvraag tot en met de goedkeuring door de herplaatsingsorganisaties en welke knelpunten treden hierbij op?

- Gaat de organisatie persoonlijk kennismaken met de mogelijke adoptant, als deze een adoptie aanvraag indient?

- Waar vindt de persoonlijke kennismaking plaats?
- Geeft de organisatie voorlichting aan de mogelijke adoptant over verantwoord hondenbezit?
- Welke informatie wordt gegeven met betrekking tot verantwoord hondenbezit?
- Geeft de organisatie voorlichting aan de mogelijke adoptant over buitenlandse honden?
- Welke informatie wordt gegeven met betrekking tot buitenlandse honden?
- Geeft de organisatie voorlichting aan de mogelijke adoptant over ziektes uit het buitenland?
- Welke informatie wordt gegeven met betrekking tot ziektes uit het buitenland?
- Over welke onderwerpen wordt nog meer voorlichting gegeven?
- Op welke wijze vindt de voorlichting plaats?
- Maakt de organisatie gebruik van een verplichte denktermijn voor de mogelijke adoptant?
- Hoe lang is de verplichte denktermijn minimaal?
- Wordt door de organisatie gebruik gemaakt van een adoptiecontract?
- Welke eisen stelt de organisatie aan de adoptanten (m.u.v. dat wat er in het adoptiecontract staat)?
- Hoeveel tijd zit er gemiddeld tussen de adoptie aanvraag en de goedkeuring?
- Hoeveel tijd zit er gemiddeld na de goedkeuring, voordat de adoptant de hond in huis heeft?
- Heeft uw organisatie de mogelijkheid om de geadopteerde hond op te vangen, als blijkt dat de adoptie niet goed uitpakt?
- Op welke wijze vangt de organisatie de hond op als de adoptie niet goed is uitgekapt?
- Wat zijn de pluspunten van deze manier van adoptie?
- Wat kan er beter met betrekking tot de adoptie?

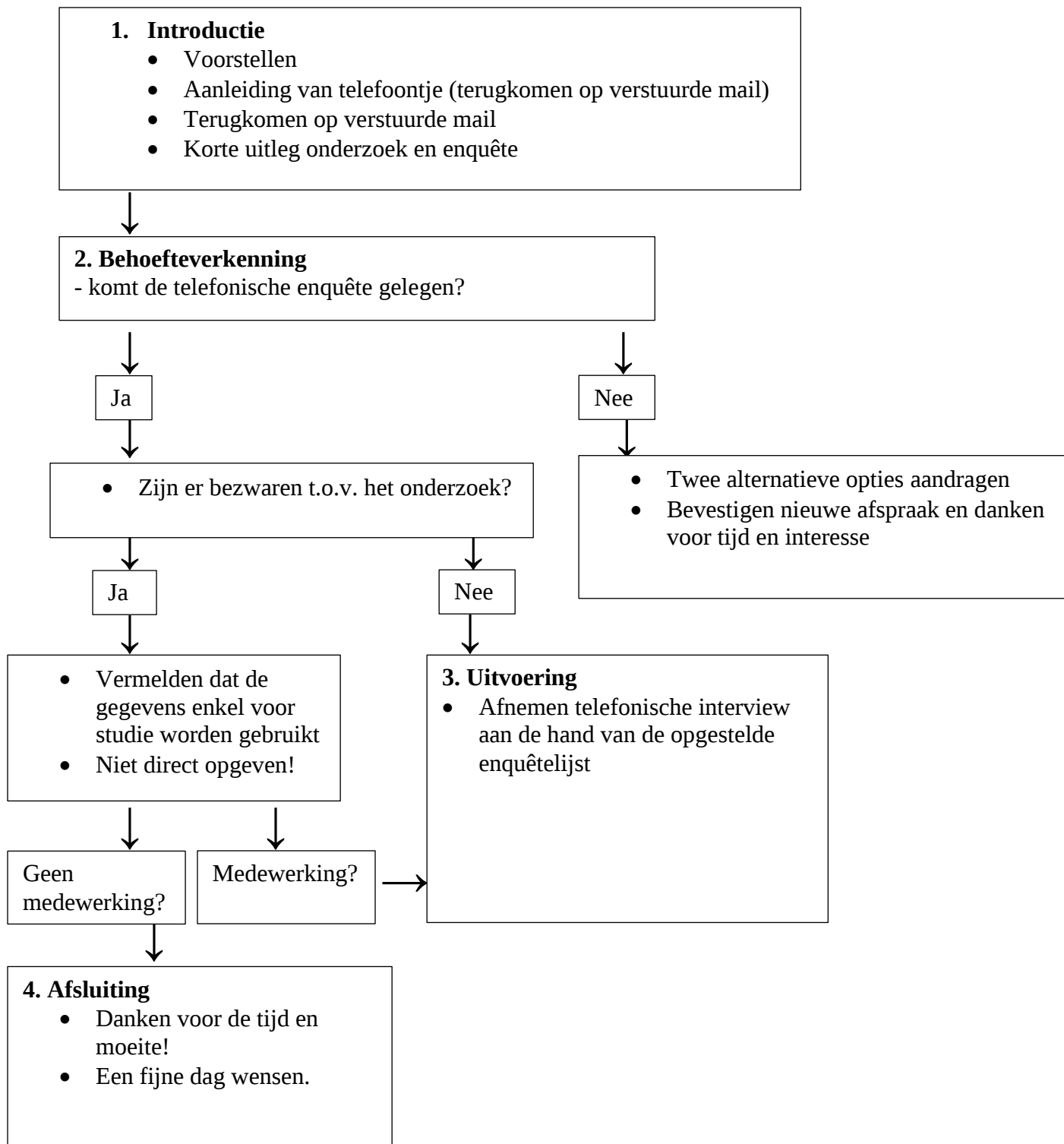
Wanneer en op welke manier geven de herplaatsingsorganisaties nazorg aan de adoptanten en welke knelpunten treden hierbij op?

- Wordt er door de organisatie nazorg verleend aan de adoptanten?
- Welke type nazorg wordt er vanuit de organisatie gegeven en op welke momenten na de adoptie wordt deze nazorg verleend?
- Wordt er op de lange termijn nog nazorg verleend aan de adoptant?
- Wat zijn de pluspunten van deze manier van nazorg?
- Wat kan er beter met betrekking tot de nazorg?

Behorende bij alle voorgaande onderzoeksvragen met betrekking tot de adoptieprocedure

- Maakt de organisatie gebruik van een hondengedragdeskundige?
- Op welke wijze is de organisatie verbonden aan de hondengedragdeskundige?
- In welke fase(s) wordt de hondengedragdeskundige ingezet?
- Welke communicatiekanalen gebruikt deze hondengedragdeskundige?
- Wat zijn de pluspunten van deze manier van het inzetten van een hondengedragdeskundige?
- Wat kan er beter met betrekking tot het inzetten van een hondengedragdeskundige?

BIJLAGE IV – STROOMSCHEMA VOOR TELEFONISCHE ENQUÊTE

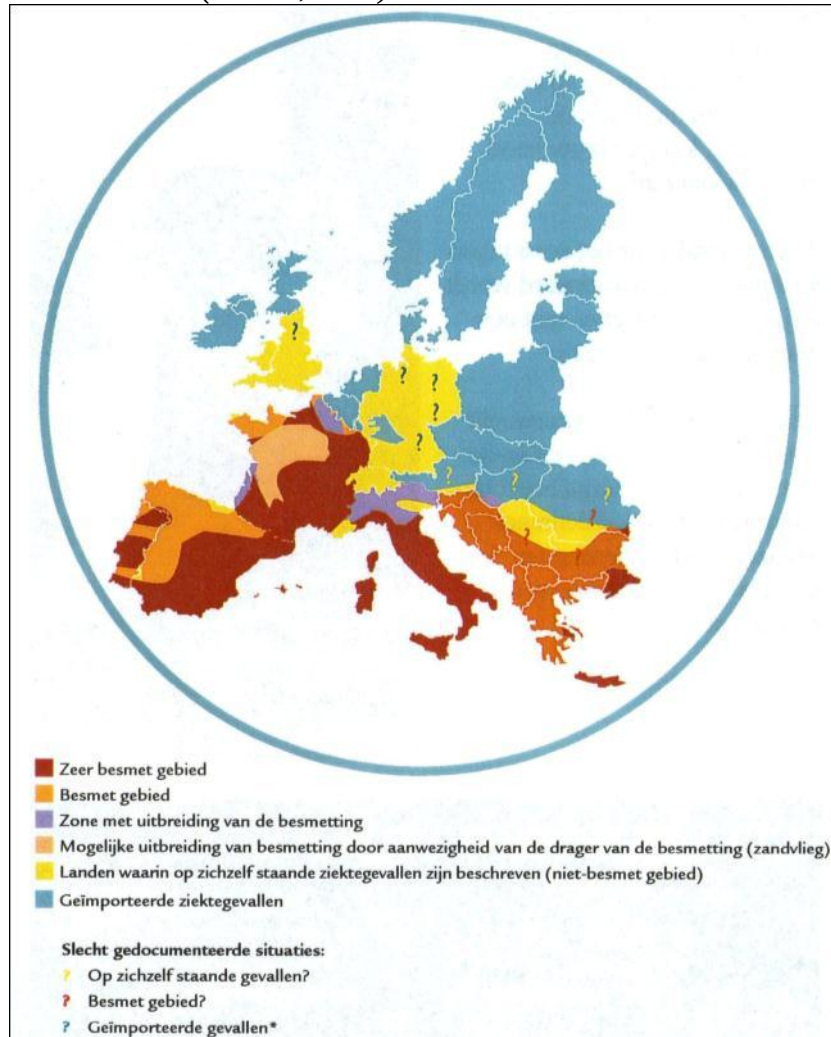
BIJLAGE V - OVERIGE VOORWAARDEN AFKOMSTIG UIT DE ADOPTIECONTRACTEN

ALLE VOORWAARDEN UIT DE ADOPTIECONTRACTEN	AANTAL ORGANISATIES
De organisatie heeft recht op het afleggen van huisbezoek	22
De adoptant geeft nodige verzorging en beweging aan de hond	22
Wanneer de adoptant afstand wil doen van de hond, houdt hij deze bij zich totdat de organisatie een passende oplossing heeft gevonden in de vorm van een gastgezin en/of nieuwe adoptant. Eventuele kosten zijn voor de adoptant	22
De hond wordt niet gebruikt voor andere doeleinden	21
De adoptant is verantwoordelijk voor de medische verzorging	20
De adoptant is verplicht verhuizing door te geven	19
Het overlijden van de hond dient schriftelijk te worden doorgegeven	18
De hond moet periodiek worden gevaccineerd. Rabiës is verplichting (incl. registratie paspoort)	17
De organisatie is niet verantwoordelijk voor schade toegebracht door hond (financieel, materieel, psychisch en of fysiek)	16
Het weggeven of verkopen van de hond is, zonder toestemming van de organisatie, niet toegestaan	16
De organisatie kan de hond per direct terugnemen bij het niet nakomen van afspraken overeengekomen in het contract	15
De adoptant is verplicht om de ongecastreerde hond te laten castreren in Nederland	14
De organisatie is niet aansprakelijk voor de eventuele medische of andere kosten die gemaakt worden na overdracht van de hond	14
De hond wordt op een diervriendelijke manier gehuisvest	13
Adoptant dient vermissing van de hond binnen 24 uur door te geven	12
De hond wordt nimmer mishandeld of anderszins geweld aangedaan	12
De organisatie heeft bij herplaatsing recht op de nodige tijd om een oplossing te vinden	11
Bij herplaatsing vindt geen restitutie plaats van het adoptiebedrag. Alle terugvorderingskosten zijn voor de adoptant	11
De chip dient te worden geregistreerd op eigen naam (bij NDG). Dit wordt doorgegeven aan de organisatie	10
De hond mag binnen in huis overnachten en wordt niet gehouden in een kennel, hok of andere voorziening	10
De adoptant neemt de nodige maatregelen om te voorkomen dat de hond kan ontsnappen	10
De organisatie verzoekt tot castratie van ongecastreerde hond in Nederland	10
Euthanasie is alleen toegestaan wanneer er sprake is van ondraaglijk lijden	10
De hond blijft eigendom van de stichting	9
Het is verboden mechanische hulpmiddelen, zoals een anti blaasband, teletakt of prikband te gebruiken	8
Besluit tot euthanasie wordt vooraf besproken met de organisatie	8
Ontsnapte en/ of mishandelde honden worden altijd bij de organisatie en/ of politie gemeld	6
Wanneer de adoptant afstand doet van het dier, dient een afstandsverklaring te worden getekend door beide partijen.	5
De adoptant dient zorg te dragen voor het registreren van chipnummer van de hond binnen 1 maand, waarbij het registratienummer wordt doorgegeven aan de organisatie.	4
De organisatie mag de hond terugnemen bij ernstige lichamelijke gebreken, die zijn ontstaan ten tijde van de overdracht (incl. restitutie bedrag).	4
De organisatie vergoedt de kosten die voortvloeien uit bij adoptie bekende aandoeningen binnen een maand tot een nader overeen te komen bedrag.	4
De organisatie meldt ten allen tijde bereid te zijn om ondersteuning te bieden waar nodig.	3
De organisatie stelt dat zij bij contractbreuk een schadeloosstelling kan eisen dat kan variëren van € 100,00 tot € 750,00.	3
De organisatie stelt dat wanneer de hond wordt teruggevorderd door organisatie en aan dit	3

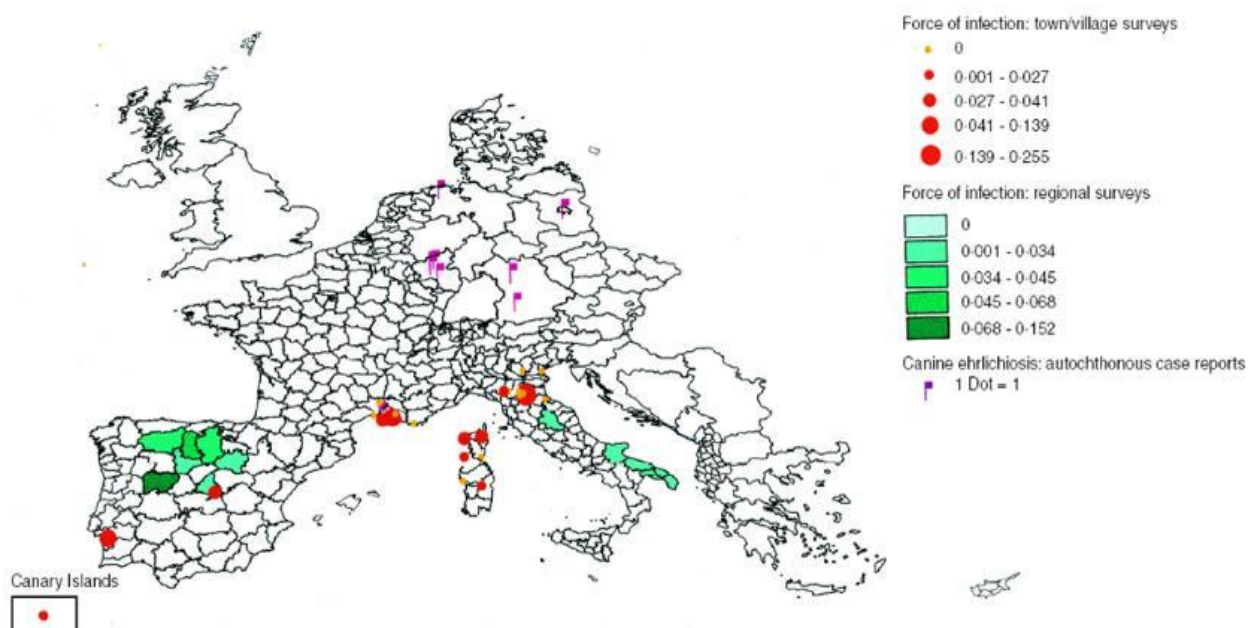
verzoek wordt niet binnen 3 dagen gedaan, dan volgt een boete van 250,00 en of 450,00 ineens en 50,00 voor iedere dag dat de bepaling niet wordt nagekomen.	
De organisatie eist dat de adoptant zich bewust is van verantwoordelijkheden die gepaard gaan met het hebben van een (jacht)hond en voorkomt dat andere mensen en dieren last ervaren van de hond.	3
De adoptant is verplicht de organisatie regelmatig op de hoogte te houden over de ontwikkeling van de hond, in de vorm van foto's, mail en telefoon.	3
De organisatie stelt dat het dier binnen een maand door de dierenarts wordt gezien voor algemene beoordeling, waarvan de organisatie op de hoogte wordt gebracht.	3
De organisatie eist dat indien een hond binnen 2 maand overlijdt ten gevolge van ziekte (incl. verklaring dierenarts) de organisatie een vervangend dier aanbiedt, dan wel 50 tot 100 % teruggave van het adoptiebedrag.	3
De organisatie stelt dat zij niet verantwoordelijk kan worden gesteld voor zichtbare of verborgen gebreken van de hond/ overlijden van de hond.	3
Wanneer adoptant afziet van adoptie en de organisatie heeft al kosten gemaakt, dat een deel van deze kosten kunnen worden verhaald op adoptant.	3
De adoptant is verplicht een W.A.-verzekering af te sluiten	2
Indien zwangerschap plaatsvindt bij hond, dan blijven de pups eigendom van de organisatie.	2
De adoptant is verplicht voor een jaar donateur te worden, te rekenen vanaf het nieuwe kalenderjaar.	2
De organisatie meldt dat de informatie over de hond zorgvuldig is samengesteld en verstrekt door asiel waaruit hond afkomstig is. De organisatie aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid voor onjuiste of onvolledige informatie.	2
De hond is het eerste jaar in eigendom van de stichting (proefperiode) voor puppy's geldt 1,5 jaar.	2
De hond mag niet aan de ketting worden gelegd, niet worden gebruikt als trekhond en ook niet worden afgericht in de aanvalsdressuur.	2
De adoptant dient binnen twee dagen zorg te dragen voor het registreren van chipnummer van de hond.	1
De organisatie eist van de adoptant een aanpassingstijd van 6 tot 8 voor de hond en verzoekt om eventuele hulp in te roepen van organisatie.	1
De adoptant is verplicht melding te maken in geval van afwijkend gedrag zodat de organisatie de juiste behandelwijze kan afstemmen.	1
De organisatie stelt dat na voorlegging van bewijs van castratie, de organisatie 75,- zal bijdragen aan gemaakte kosten bij dierenarts.	1
De organisatie meldt dat bij teruggave hond binnen 1 maand, restitutie plaatsvindt van adoptiebedrag, minus 10,- adm. Kosten. Na 2e maand vindt geen restitutie plaats en na 3e maand is adoptant afstandsgeld verschuldigd van 50,-	1
De organisatie stelt dat wanneer de adoptant 48 uur voor vertrek van hond, de adoptie wil annuleren, er geen restitutie van geldbedrag plaatsvindt.	1
Op het weggeven, verduisteren of inslapen van de hond staat een boete van 1500 euro.	1
Als geen oplossing kan worden gevonden door organisatie dan wel adoptant, dan gaat de hond terug naar Spanje.	1

BIJLAGE VI – VERSPREIDINGSGBIED VAN DE (EXOTISCHE) ZIEKTES

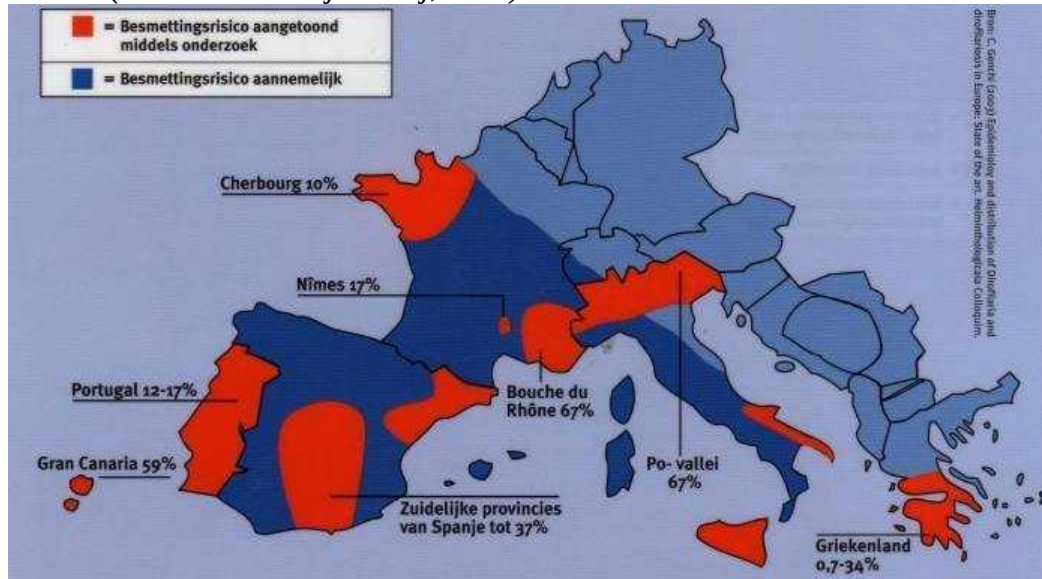
Leishmaniose (Virbac, 2011)

Ehrlichiose (University of Liverpool, 2013)

Filaria (Dierenkliniek Sijbrandij, 2013)

Babesiose (Dierenkliniek De 5 Olifanten, 2013)

Borreliose (RIVM, 2013)

